

Danmarks Globale Klimapåvirkning - Global Afrapportering 2024 (GA24): Klimadiplomati

Baggrundsnotat nr. 13

Kontor/afdeling

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet

Dato

29-04-2024

Indholdsfortegnelse

1	Rammesætning.....	2
2	Metode.....	3
3	Rapportering.....	4
3.1	Øge de globale klimaambitioner	4
3.2	Reducere de globale drivhusgasudledninger ved at vise vejen for grøn omstilling.....	19
3.3	Drive tilpasnings- og modstandsdygtighedsinitiativer i kampen mod klimaforandringerne.....	33
3.4	Vende de globale finansieringsstrømme fra sort til grøn.....	34
3.4	Samarbejde med erhvervet om grønne løsninger, der gør en forskel.....	34
4	Kilder.....	38
5	Bilag	41
	Bilag 1: Oversigt over erklæringer og initiativer som Danmark har tilsluttet sig eller taget initiativ til ifbm. COP28.....	41
	Bilag 2: Oversigt over opfølgning på erklæringer og initiativer, som Danmark tiltrådte ifbm. COP27	44

Energistyrelsen

Carsten Niebuhrs Gade 43
1577 København V

T: +45 3392 6700

E: ens@ens.dk

www.ens.dk

1 Rammesætning

Danmark er blandt de førende lande i verden inden for grøn omstilling (Environmental Performance Index, 2022), men repræsenterer kun ca. 0,1 pct. af de globale CO₂-udledninger (Danmarks Statistik, 2023).¹ Med afsæt i Danmarks nationale indsats og viden, søger Danmark derfor at bidrage til den globale grønne omstilling og til at styrke modstandsdygtigheden mod klimaforandringerne, blandt andet gennem klimadiplomati, myndighedssamarbejder, klimabistand, internationale koalitioner og partnerskaber samt grønne erhvervsfremstød. Strategien er at lede med eksemplets magt ved at bruge den danske indsats til at inspirere i udlandet og skubbe på for, at andre lande og aktører også øger deres ambitioner og omstilling.

Den tidligere regerings langsigtede strategi for global klimaindsats "En Grøn og Bæredygtig Verden" (Regeringen, 2020) har sat retningen for Danmarks samlede internationale klimaindsats på tværs af udenrigs-, udviklings-, handels- og relevante sektorpolitikker samt eksport- og investeringsfremme de seneste år. De strategiske målsætninger er årligt blevet udmøntet i konkrete indsatser, som fremgår af Global Strategi i det årlige klimaprogram. Danmarks globale klimaindsatser i strategierne har været opdelt i fem hovedspor:

Danmarks globale klimaindsatser er opdelt i fem hovedspor:

- Øge de globale klimaambitioner
- Reducere de globale drivhusgasudledninger ved at vise vejen for grøn omstilling
- Drive tilpasnings- og modstandsdygtighedsinitiativer i kampen mod klimaforandringerne
- Vende de globale finansieringsstrømme fra sort til grøn
- Samarbejde med erhvervet om grønne løsninger, der gør en forskel

I dette notat redegøres for klimadiplomatiske indsatser inden for hvert af de fem spor.

Afrapportering på effekterne af en række af de indsatser, som fremgår af global strategi, bliver desuden afrapporteret i andre baggrundsnotater. Det gælder eksempelvis uddybning af effekterne af myndighedssamarbejder på energi og miljø, opgørelse af klimabistanden samt opgørelser og aftryk af investeringer.

Arbejdet belyses med ophæng i Klimaloven, der tilsiger, at regeringen skal afrapportere på "de internationale effekter af den danske klimaindsats" (Klimaloven, 2020).

¹ Danmarks Statistik viser, at Danmark i 2022 udledte 44 mio. ton CO₂-ækvivalenter, hvor de på baggrund af data fra Climate Watch viser, at den globale udledning var på 49,76 mia. ton CO₂-ækvivalenter i 2019

Det vurderes desuden, at danske klimadiplomatiske indsatser bør belyses i den sammenhæng. Notatet er udarbejdet af Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet og Udenrigsministeriet med input fra relevante ressortministerier.

2 Metode

Baggrundsnotatet vil redegøre for danske klimadiplomatiske indsatser det seneste år. Notatet tager udgangspunkt i målene beskrevet i bl.a. den langsigtede strategi for global klimaindsats En Grøn og Bæredygtig Verden (Regeringen, 2020), den udviklingspolitiske strategi Fælles om Verden (Udenrigsministeriet, 2021) og mere konkret i Klimaprogrammets Globale Strategi for 2022 og 2023 (KEFM 2022; KEFM 2023a).

Målsætningerne følger over tid ambitionsniveauet. Det gælder både Danmarks nationale politiske interesser og mål, som danner udgangspunkt for dansk involvering internationalt, men de politiske ambitioner og beslutninger ændrer sig også internationalt og i multilaterale fora over tid. Danske diplomatiske indsatser tilpasses løbende som en konsekvens af forandringer, som f.eks. ændringer i nationale politikker, EU-positioner, internationale aftaler, andre landes politikker osv.

Hensigten med indsatserne er at påvirke relevante interessenter, oftest regeringer, til at træffe mere ambitiøse politiske beslutninger på klimadagsordenen. Den danske indsats skal bidrage til at skabe forandring og samlet set styrke den grønne dagsorden globalt. Aktiviteterne beskrevet i kapitlet er i nogle sammenhænge vanskelige at omregne til præcise globale emissionsreduktioner eller antal mennesker, der er bedre rustet mod klimaforandringerne, da der fsva. Danmarks globale indsats er tale om forsøg på at påvirke processer og beslutninger. Det vil til hver en tid være op til suveræne lande at træffe de nødvendige politiske beslutninger, som skal til for konkret at reducere CO₂-udledninger og tilpasse sig klimaforandringerne. I tråd hermed vil konkrete reduktioner tælle med i et partnerlands klimarapportering til FN og ikke i den danske rapportering.

Dansk klimadiplomati løftes ofte i koordination med andre lande, f.eks. i EU, i nordisk regi eller i alliancer og koalitioner som f.eks. High Ambition Coalition, Cartagena Dialogue, Beyond Oil and Gas Alliance, Global Offshore Wind Alliance, Group of Negative Emitters og Just Energy Transition Partnerships. Derudover arbejder Danmark gennem en række internationale organisationer som eksempelvis FN, Verdensbanken og Den Grønne Klimafond. Effekten af den indsats vil opgøres efter den metode, som de konkrete organisationer anvender.

3 Rapportering

Notatet redegør for et udvalg af de indsatser, der i det seneste år er gjort for at præge lande og ikke-statslige aktører til at forpligte sig til ambitiøse målsætninger, reducere deres drivhusgasudledninger mm.

Målsætninger og indsatser kan findes i den langsigtede strategi for global klimaindsats og i Global Strategi i Klimaprogrammet 2022 og 2023. Klimaprogram 2023 fremhævede desuden en række flagskibsprojekter af særlig prioritet for det kommende år, herunder styrket myndighedssamarbejde i det globale syd, turbo på mobilisering af klimafinansiering og øget samarbejde med erhvervet om grønne løsninger.

3.1 Øge de globale klimaambitioner

Status på Parisaftalens 1,5-graders målsætning

For at kunne nå Parisaftalens mål, kræves det, at lande fremlægger mål for deres klimaindsats hvert femte år, der anskueliggør deres indsats for at reducere nationale emissioner og tilpasse sig virkningerne af klimaændringer. Disse mål er også kendt som Nationally Determined Contributions (NDC), eller nationalt-bestemte bidrag. Disse mål skal revideres af alle lande inden COP30 i 2025.

Den seneste version af FN's klimakonventions (UNFCCC) årlige rapport (NDC-synteserapport), sammenfatter information fra de nyest tilgængelige opdateringer af NDC'er, i NDC-registeret pr. 25. september 2023 (UNFCCC, 2023a). I alt har 20 parter meddelt nye eller opdaterede NDC'er siden 22. september 2022.

Ifølge rapporten estimeres NDC'erne at medføre et fald i fremskrivningerne af de globale udledninger i 2030 på 2,0 procent under 2019 niveau. Dette er en forbedring ift. den seneste synteserapport fra 2022 (UNFCCC, 2022), som viste et fald i de globale udledninger i 2030 svarende til 0,3 pct. under 2019-niveauet. Der er dog stadig lang vej til de 43 procent under 2019-niveau i 2030, som FN's klimapanel (IPCC) estimerer er nødvendigt for at holde kursen mod 1,5 graders-målsætningen. Derudover er disse reduktioner baseret på landes planlagte bidrag, og reduktionen forudsætter derfor, at der reelt eksekveres på disse mål.

Rapporten antyder også en endnu større mulighed for, at de globale emissioner når deres højdepunkt (og derefter falder) før 2030, end det blev estimeret i den foregående version af denne rapport, såfremt NDC'erne implementeres fuldt ud. Den fulde implementering af NDC'er afhænger dog i mange tilfælde af adgang til yderligere økonomiske ressourcer, teknologioverførsel og teknisk samarbejde samt støtte til kapacitetsopbygning; tilgængeligheden af markedsmekanismer; og absorptionskapaciteten af skove og andre økosystemer.

Flere rapporter udgivet op til COP28 har vurderet de forventede temperaturstigninger i dette århundrede baseret på landenes udmeldte NDC'er samt langsigtede klimamål. IPCC har i deres synteserapport 'Sixth Assessment Report: Climate Change 2023'

(IPCC, 2023) vurderet, at temperaturstigningen sandsynligvis vil overstige 1,5 grader i dette århundrede. Nedenstående tabel (Tabel 1) giver et overblik over vurderinger af temperaturstigninger i dette århundrede fra rapporter udgivet op til eller efter COP28. Det bemærkes, at beregningerne er lavet ud fra forskellige forudsætninger, hvilket komplicerer direkte sammenligning af resultaterne, samt at beregninger af forventede temperaturstigninger er behæftet med stor usikkerhed.

Tabel 1: Vurderinger af temperaturstigninger i dette århundrede

Scenarier	Rapporter	Temperaturstigning i dette århundrede (celcius)
Nuværende klimapolitikker	UNFCCC NDC Synthesis Report 2023	-
	UNEP Emission Gap Report 2023	3,0
	IEA World Energy Outlook 2023	2,4
	Climate Action Tracker	2,7
	UNFCCC NDC Synthesis Report 2023	2,1-2,8 ²
Kortsigtede klimamål	UNEP Emission Gap Report 2023	2,5-2,9 ³
	IEA World Energy Outlook 2023	-
	Climate Action Tracker	2,5 ⁴
Langsigtede klimamål, inkl. netto-nuludledningsmål	UNFCCC NDC Synthesis Report 2023	-
	UNEP Emission Gap Report 2023	1,8-2,5 ⁵
	IEA World Energy Outlook 2023	1,7
	Climate Action Tracker	2,1

Kilde: UNFCCC (2023a), UNEP (2023), IEA (2023), Climate Action Tracker (2023)

² UNFCCC NDC Synthesis Report 2023 viser beregningen af temperaturstigningen på baggrund af det lavest estimerede tal baseret på klimabidrag betinget af international støtte og det højest estimerede tal baseret på ubetingede klimabidrag. Der er taget udgangspunkt i klimabidrag udgivet til og med 25. september 2023.

³ UNEP Emission Gap Report 2023 sonderer mellem klimamål udmeldt i medlemslandenes klimabidrag, som er hhv. betinget og ubetinget af international støtte. Tabellens lavere tal viser således vurderingen ud fra betingede klimabidrag, mens det højere tal viser vurderingen ud fra ubetingede klimabidrag. Der er taget udgangspunkt i klimabidrag udgivet til og med 25. september 2023.

⁴ Sidste opdatering er december 2023. Der medregnes også Intended National Determined Contributions for lande, som ikke har ratificeret Parisaftalen.

⁵ UNEP Emission Gap Report 2023 sonderer mellem klimamål udmeldt i medlemslandenes klimabidrag, som er hhv. betinget og ubetinget af international støtte. Tabellens lavere tal viser således vurderingen ud fra betingede klimabidrag inkl. langsigtede mål, mens det højere tal viser vurderingen ud fra ubetingede klimabidrag inkl. langsigtede mål.

COP28: Danske resultater i forhandlingerne

Den 28. partskonference (COP28) under FN's rammekonvention om klimaforandringer (UNFCCC) blev afholdt i Dubai fra d. 30. november – 13. december 2023 under emiratisk formandskab. Danmark var repræsenteret i de politiske forhandlinger ved Minister for udviklingssamarbejde og global klimapolitik.

I COP-regi forhandler Danmark gennem EU. Danmarks rolle består derfor i at påvirke EU's position baseret på danske prioriteter samt aktiv deltagelse i national kapacitet i diverse uformelle alliancer som High Ambition Coalition og Cartagena Dialogue, som samler ambitiøse lande fra det globale nord og syd. Med værtsskabet for Copenhagen Climate Ministerial i marts 2023 (uden for rapporteringsperioden) bidrog Danmark til at igangsætte de politiske drøftelser om COP28 tidligt på året. Derudover har ministeren for udviklingssamarbejde og global klimapolitik sammen med CEO for European Climate Foundation, Laurence Tubiana, været medvært for flere uformelle drøftelser blandt klimaambitiøse EU-ministre, bl.a. for at drøfte EU's COP28-mandat.

Danmark har igennem 2023 proaktivt fremmet danske mærkesager i relation til COP-forhandlingerne. Danmark var blandt de første lande til at italesætte behovet for stærkere, mere konkret og forpligtende COP-sprog om vedvarende energi og energieffektivitet, ligesom Danmark har været blandt de ledende fortalere for en beslutning om at udfase fossile brændsler. Herudover har Danmark været medlem af den såkaldte Transitionskomite, som skulle forberede en COP28-beslutning om styrkede finansieringsmekanismer og en ny fond for klimaforvoldte tab og skader. I forbindelse med forhandlingerne om EU's COP28-mandat, som blev vedtaget gennem miljøråds-konklusioner den 16. oktober 2023, lykkedes det at få reflekteret flere danske mærkesager, herunder ift. et ambitiøst og fremadskuende globalt stocktake (GST), som bl.a. skulle sætte en ambitiøs retning for landes bidrag til opnåelse af Parisaftalens mål (NDC'er); udfasning af fossile brændsler; ingen ny kulkraft; globale målsætninger på vedvarende energi og energieffektivitet; konkret og fyldestgørende sprog om de klimavidenskabelige konklusioner; opfordring til yderligere klimafinansiering fra alle kilder; samt understregning af vigtigheden af Parisaftalens art. 2.1c om vending af de globale finansieringsstrømme.

På selve COP28 i Dubai spillede Danmark ligeledes en aktiv rolle i EU's arbejde på tværs af de forskellige forhandlingsspør, og danske embedsmænd blev udpeget som facilitatorer eller EU-forhandlere på flere dagsordenspunkter. Ministeren for udviklingssamarbejde og global klimapolitik blev af COP28-formandskabet sammen med sin sydafrikanske ministerkollega i juli udpeget til at lede ministerkonsultationer om GST (se nedenstående). Selvom det endelige COP28-resultat burde have været stærkere set med danske øjne, er flere af de danske og EU's hovedprioriteter reflekteret i resultatet, herunder ikke mindst ift. konkret og forpligtende sprog om energiomstillingen, som var et af de centrale stridspunkter i slutspillet frem mod den endelige vedtagelse den 13. december 2023.

Nedenfor beskrives de væsentligste overordnede forhandlingsresultater på Danmarks prioriterede forhandlingsemner.

Global Stocktake

Det globale stocktake er et kerneelement i Parisaftalens ambitionsmekanisme, hvor parterne hvert 5. år skal gøre status på indsatsen for at nå Parisaftalens langsigtede målsætninger, og sætte retning for hvordan vi kommer i mål. Resultaterne af det globale stocktake skal blandt andet informere parternes arbejde med at udarbejde nye nationale klimamål (NDC'er). Efter to års forberedende arbejde blev man på COP28 enige om en beslutningstekst på det første globale stocktake (GST) siden vedtagelsen af Parisaftalen. På baggrund af en målrettet diplomatisk indsats og stort teknisk og politisk engagement, lykkedes det igen at positionere Danmark og ministeren for udviklingssamarbejde og global klimapolitik centralt i forhandlingerne på årets COP, specielt i forbindelse med forhandlingerne om det globale stocktake. Ministeren var sammen med sin sydafrikanske ministerkollega Barbara Creecy i sommeren 2023 blevet bedt om at facilitere konsultationer om det globale stocktake frem mod årets COP, og blev igen bedt om at fortsætte rollen som facilitatorer under COP28. Med denne centrale placering har ministeren og Danmark arbejdet hårdt for, at få så ambitiøst et resultat som muligt i det globale stocktake.

COP28-formandskabet udarbejdede på baggrund af konsultationerne et første udkast til aftaletekst, hvor de præsenterede kompromiserne på de udestående paragraffer, herunder mht. sprog på energiomstilling. Danmark, EU og en lang række lige-sindede progressive lande, herunder østaterne, var yderst utilfredse med det nye udkast til beslutningstekst, og samlede sig blandt andet i en bred koalition af ca. 130 ambitiøse lande som lagde fælles pres på COP-formandskabet. Specielt fandt man formuleringerne om energitransition og reduktion af fossile brændsler alt for svage. Udkastet til teksten indeholdt kun en svag opfordring til parterne om, at de "kunne" reducere forbrug og produktion af fossile brændsler. På baggrund af yderligere konsultationer med formandskabet, og et massivt pres fra ambitiøse lande, lykkedes det at få en styrket og endelig aftale på plads. Beslutningen indeholder 196 paragraffer om status på, hvor langt vi er fra at nå Parisaftalens målsætninger, samt opfordringer til Parterne om det videre arbejde på reduktionsindsatser, tilpasning, finansiering, tab og skader, internationalt samarbejde, udarbejdelse af nationale klimabidrag (NDC'er) osv. I stedet for formuleringen om at lande 'kunne' reducere forbrug og produktion af fossile brændsler, blev der i den styrkede aftaletekst 'opfordret til' at lande overgår væk fra brug af fossile brændsler.

Aftalen skærper sproget omkring 1,5 graders målsætningen, og det hastende behov for handling og støtte. Den indeholder mere konkret og tydeligt sprog om behovet for reduktion af emissioner, og beder i den forbindelse Parterne om at bidrage til globale indsatser om at tredoble andelen af vedvarende energi og fordoble energieffektiviteten globalt frem mod 2030, fremskynde nedfasningen af kulkraft (unabated, dvs. uden indgreb, der reducerer udledte drivhusgasser) og omstille sig væk fra fossile

brændstoffer i energisystemer. Parterne bliver også bedt om at accelerere udbygningen af teknologier som atomkraft og kulstofangst, -brug og -lagring, ligesom det også anerkendes, at overgangsbrændsler, såsom gas, har en rolle at spille i omstillingen af energisektoren. Beslutningen opfordrer for første gang alle Parter (og ikke kun de udviklede lande), til at præsentere NDC'er, som indeholder reduktionsmål der dækker hele økonomien og alle drivhusgasser og sektorer. Desuden opfordres til, at det beskrives, hvordan NDC'erne er på linje med 1,5 graders målet, og at det dermed anskueliggøres, hvordan disse mål bidrager til at Parisaftalens mål opnås. De overordnede målsætninger fra aftalen på det globale tilpasningsmål, samt aftalerne på tab og skader og på finansiering er inkluderet i global stocktake beslutningen. For at sikre hensigtsmæssig implementering af konklusionerne fra det globale stocktake har man inkluderet en beslutning om at etablere en dialog om implementering af konklusionerne af aftalen, samt en årlig dialog specifikt rettet mod vidensdeling om, hvordan aftalen informerer forberedelserne af den næste runde af NDC'er efter 2030. Man har desuden lanceret et "Road map to mission 1.5" som skal indeholde aktiviteter, som skal være med til at forbedre det internationale samarbejds miljø for at sikre højere ambitioner i næste runde NDC'er.

Dansk rolle i reduktionssporet ifm. COP28

På COP26 i Glasgow blev det vedtaget at oprette et arbejdsprogram for at styrke ambitioner og implementering inden for reduktion af drivhusgasser i dette årti. Mandatet for Mitigation Work Programme (MWP) blev vedtaget på COP27 i Sharm el-Sheikh, hvor Danmarks fungerende klima-, energi- og forsyningsminister var medfacilitator på de afsluttende ministerkonsultationer.

De første globale dialoger på teknisk niveau med tilhørende investeringsfokuserede events under MWP blev afholdt i 2023. Den første fandt sted i Bonn i juni med fokus på løsninger og udfordringer inden for den grønne omstilling i energisektoren, mens den anden dialog fandt sted i Abu Dhabi i oktober med fokus på transportsektoren. Danmark var repræsenteret ved embedsmænd fra Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet (begge dialoger), Energistyrelsen (første dialog), Transportministeriet (anden dialog) og Søfartsstyrelsen (anden dialog), som delte de danske erfaringer på de respektive områder. Det er indtrykket, at dialogerne har bidraget til at øge vidensniveauet og forståelsen partnerne imellem. De vigtigste konklusioner fra dialogerne er opsummeret i den årlige MWP-rapport (UNFCCC, 2023b).

Forhandlingerne om MWP på COP28 viste dog betydelige uenighed om omfanget af en beslutning på området. Danmark spillede en aktiv rolle i udformningen af EU's position, som i lighed med en bred gruppe af udviklede lande og udviklingslande gik på, at beslutningen burde indeholde de vigtigste budskaber fra de globale dialoger, og at beslutningen burde sikre et stærkt link til GST-beslutningen. Dette mødte dog stærk modstand fra gruppen af ligesindede udviklingslande og den arabiske gruppe, ført an af Kina og Saudi-Arabien, med henvisning til bestemmelsen i MWP-mandatet om, at arbejdsprogrammet ikke må være præskriptivt eller opsætte nye mål. På trods af

EU's og andre gruppers klare utilfredshed med manglende substans i den eneste beslutning på COP28, der var specifikt møntet på reduktion af drivhusgasser, blev det endelige resultat primært en procesbeslutning.

Just Transition Work Programme

Danmark var både internt i EU samt i forhandlingslokalerne i Dubai særligt engageret i forhandlingerne om arbejdsprogrammet for retfærdig omstilling. For EU var fokus i disse forhandlinger på omstillingen fra højemissions- til lavemissionssamfund, hvor landene i den proces skal sikre, at ingen af deres nationale arbejdstagere eller marginaliserede grupper bliver efterladt. Det lykkedes at få EU og Danmarks position reflekteret i den endelige beslutningstekst, hvorfor arbejdstagerrettigheder ('labour rights') for første gang nogensinde er skrevet ind i en UNFCCC-beslutning. Arbejdsprogrammet løber til 2026 med mulighed for forlængelse og vil bestå af to årlige globale dialoger og desuden indgå som fast dagsordenspunkt på de årlige forhandlings-sessioner.

Danske resultater som brobygger på klimafinansiering, tab og skader og tilpasning

Klimaskabte tab og skader er en central dagsorden for særligt de mest klimasårbare og de mindst udviklede lande i verden. Derfor er vedtagelsen af beslutning på COP28 om nye finansieringsarrangementer og en fond til udbedring af tab og skader historisk. Danmark har været et aktivt medlem af den komité, der har udarbejdet de anbefalinger, som ligger til grund for vedtagelse af fonden, ligesom Danmark på dagen for vedtagelsen kunne annoncere tilsagn om et bidrag til tab og skader på 350 mio. kr., hvoraf 175 mio. kr. går direkte til den nye fond, og 175 mio. kr. går til projekter relateret til tab og skader bl.a. til et initiativ, der skal understøtte adgang til varslings-systemer for alle inden 2027. Derudover lykkedes det efter fire års forhandlinger at blive enige om de sidste brikker, der formelt etablerer Santiago Netværket for tab og skader, nemlig etablering af værtskab for det sekretariat, der skal betjene netværket. Danmark var det første land, der gav tilsagn om støtte til Netværket på COP26 i Glasgow. Dansk støtte til Netværkets fond for teknisk rådgivning forventes at være ca. 50 mio. kr. Det blev også på COP28 besluttet at videreføre arbejdet med konkrete emner som langsomt opståede skader og ikke-økonomiske tab, som den Internationale Warszawa Mekanisme (WIMs) Eksekutivkomité står i spidsen for og som Danmark i kraft af sit medformandskab for Eksekutivkomitéen har bidraget til.

På tilpasningssiden blev man på COP28 enige om en beslutning, der etablerer et såkaldt rammeværk for Parisaftalens globale tilpasningsmål (UNFCCC, 2023c). Etableringen af rammeværket for GGA er kulminationen af et 2-årigt arbejdsprogram fra COP26 i Glasgow. Formålet med rammeværket er, at konkretisere og gøre det globale tilpasningsmål operationaliserbart mhp. at kunne monitorere og styrke tilpasningshandling lokalt, nationalt og globalt. COP28-beslutningen om rammeværket for GGA sætter globale mål for, hvad landene skal nå i 2030; herunder at sikre universel adgang til vand, mere modstands- og bæredygtige fødevarer-systemer og produktion, sundhedssystemer som er modstandsdygtige overfor klimaforandringer og i det hele

taget en klarere kobling mellem klimatilpasning, fattigdomsudryddelse og bæredygtig udvikling.

Sammen med ligesindede donorlande arbejder Danmark for, at alle donorlande og udviklingsfinansieringsinstitutioner bidrager til at opfylde opfordringen fra COP26 i Glasgow om kollektivt at fordoble finansiering til tilpasning fra 2019 til 2025. Finansiering til tilpasning var en af de største knaster i forhandlingerne, og det forventes, at der vil være et yderligere pres på kvantificerbare mål for tilpasningsfinansiering frem mod og til COP29 i regi af fastsættelsen af det nye klimafinansieringsmål. Det nye mål erstatter efter 2025 målet om at udviklede lande skal mobilisere USD 100 mia. årligt til udviklingslandenes klimaindsats. Mens man i 2020 og 2021 alene nåede op på hhv. USD 83,3 og 89,6 mia., indikerer data nu, at målsætningen med stor sikkerhed er nået i 2023 og højst sandsynligt allerede i 2022. Ifølge den britiske tænketank ODI, der estimerer, hvad hvert land bør bidrage med af de USD 100 mia. er Danmark blot ét af en håndfuld andre lande, der har leveret sin 'fair share' gennem perioden (ODI, 2023).

Ift. den overordnede målsætning fra Parisaftalen om at vende globale finansieringsstrømme mod grønne investeringer, artikel 2.1c, blev parterne enige om at fortsætte de globale dialoger, der har været afholdt i 2023 herom.

Danmarks engagement i uformelle fora og handlingssporet på COP28

Danmark brugte bl.a. COP28 som en platform til prælanceringen af Group of Negative Emitters, der arbejder for at skabe momentum for negative udledningsmål og at opnå negative udledninger. Derudover arbejdede Danmark for udfasning af olie og gas gennem Beyond Oil and Gas Alliance for udbygning af vedvarende energi gennem Global Offshore Wind Alliance (se mere om de tre alliancer i de særskilte afsnit herom). Derudover lancerede Danmark og Kina den årlige China Energy Transformation Outlook Special Report (CET, 2023), der er udarbejdet af kinesiske myndigheder med hjælp fra danske eksperter som led i det dansk-kinesiske myndighedssamarbejde på energiområdet.

Danmark lancerede nye initiativer til at inddrage private investorer mere i klimafinansieringen. Disse inkluderede Blended Finance for Energy Transition (BFET), som indebærer at stille offentlig kapital som sikkerhed for private investeringer i den grønne omstilling. Derudover lancerede Danmark sammen med USA, Finland og Sverige det nye blended finance initiativ Investment Mobilization Collaboration Arrangement (IMCA), der har til formål at mobilisere milliarder af privat kapital til klimafinansiering inden 2026 (udbygning nedenfor). På COP28 lancerede Danmark en række finansielle bidrag, bl.a. DKK 100 mio. til UNFCCC's Tilpasningsfond, DKK 40 millioner til Early Warning 4 All og 128 millioner DKK til initiativet Accelerated Partnership for Renewables in Africa (APRA) via flere partnere. Danmark overtog medformandskabet af det såkaldte NDC-Partnerskab, der støtter udviklingslande til at fremskynde implementering af de-

res klimahandlingsplaner og formulere ambitiøse nye planer frem mod COP30. Danmark tog også lederskab sammen med blandt andet USA og Norge for at accelerere en grøn omstilling af skibsfarten, der tager hensyn til og involverer udviklingslandene, bl.a. gennem kapacitetsopbygning.

Fokus på at vende de globale finansieringsstrømme mod grønne investeringer

Danmark arbejder aktivt for at grønne den private sektors og udviklingsbankernes investeringer til gavn for klimaet og de mest sårbare og fattigste lande. Se baggrundsnotatet Finansiering af investeringer internationalt, hvor de konkrete danske indsatser for at vende de globale finansieringsstrømme beskrives.

Dansk støtte til små udviklingsøstater (SIDS)

SIDS udgør nogle af de mest sårbare lande over for klimaforandringernes effekter. Blandt andet derfor er SIDS-landene også en strategisk og vigtig allieret ift. at øge ambitioner og skubbe reduktionsdagsordenen i en progressiv retning i de globale forhandlinger. I 2023 har Danmark yderligere øget sit fokus på og engagement med SIDS.

I foråret 2023 besøgte Hendes Kongelige Højhed Dronning Mary ledsaget af ministeren for udviklingssamarbejde og global klimapolitik Fiji og Vanuatu. Besøget havde bl.a. som formål at sætte fokus på konsekvenserne af klimaforandringerne i Stillehavsregionen og styrke samarbejdet med regionens østater (PSIDS).

Under besøget i Stillehavsregionen blev sporene lagt til evt. dansk dialogpartnerstatus til Pacific Island Forum (PIF), en mellemstatslig subregional organisation med aktuelt 18 medlemmer. I juli 2023 indgav Danmark ansøgningen om dialogpartnerstatus. Dansk status som PIF dialogpartner vil udgøre en vigtig byggesten i Danmarks langsigtede, strategiske og geopolitiske interessevaretagelse i regionen. Særligt PSIDS støtter en progressiv linje på klimadagsordenen, bl.a. udfasning af fossile brændstoffer. Danmark samarbejder herudover tæt med små udviklingsøstater i Stillehavet i bl.a. COP-forhandlingerne og status som dialogpartner kan styrke dette samarbejde yderligere.

I 2023 udvidede Danmark sit bilaterale økonomiske engagement med SIDS. Danmark har bevilget ca. 37,5 mio. DKK til arbejdet med tab og skader i Stillehavsregionen. 1,5 mio. DKK til Rising Nations Initiative og 9,5 mio. DKK til finansiel kapacitetsopbygning i SIDS gennem UNDESA. Herudover har Danmark også støttet konferenceafholdelsen af FNs fjerde SIDS Konference, der afholdes hvert 10. år for at sætte fokus på SIDS særlige udfordringer, med 1 mio. DKK samt SIDS Global Business Network med 2 mio. DKK.

Danmark har også øget sit politiske fokus i 2023 ved bl.a. aktivt engagement i "Steering Committee on Partnerships for SIDS i FN, som fordrer partnerskaber med SIDS og giver input til implementering af Samoa-Pathway, samt SIDS Coalition for Nature med rådgivning for at fremme implementering af ambitiøse biodiversitetsmålsætninger i SIDS.

Dertil er Danmark udpeget som 'champion' for Coalition on Sea-level Rise and Existential Threats (C-SET), ligesom Danmark også har været et af seks OECD-DAC lande i arbejdsgruppen for et nyt partnerskab mellem AOSIS og DAC.

I 2023 startede den forberedende proces og forhandlinger er det nye 10-årige Programme of Action, som skal vedtages ved den fjerde SIDS konference, der afholdes i Antigua & Barbuda i maj 2024. Danmark har gennem forhandlingerne være en konstruktiv partner for østaterne.

Mobilisering af privat kapital

Regeringen lancerede ifm. FN's generalforsamling en reform for Investeringsfonden for Udviklingslande, der fordobler IFUs investeringer frem mod 2030 til op imod 35 mia. kr. Herunder forventes et markant løft i IFU's årlige klimainvesteringer fra ca. 2 mia. kr. til ca. 6 mia. kr. om året frem mod 2030. Et markant bidrag der understreger IFU's grønne profil med en målsætning om, at 50 pct. af alle IFU's investeringer skal være grønne. Der arbejdes samtidig frem imod, at IFU kan rejse en ny Verdensmålsfond. IFU's første verdensmålsfond, som nu er fuldt investeret, var på knap 5 mia. kr. Her kom 60 pct. af finansieringen fra private investorer, bl.a. danske pensionsselskaber.

På COP28 blev der lanceret et dansk/amerikansk samarbejde, som går ud på at mobilisere yderligere privat klimafinansiering i stor skala. Blended Finance for Energy Transition (BFET) er en investeringsproces, hvor Danmark og USA bidrager hver med omkring 100 mio. kr. i risikovillig kapital, som indgår i den samlede pulje, som efter planen skal mobilisere over 9 mia. kr. Heraf er 60 pct. private midler. Med baggrund i samarbejdet med USA udvider dette donorsamarbejde samarbejde inden for blended finance til også at inkludere de nordiske lande. Med samarbejdet, IMCA (Investment Mobilization Collaboration Arrangement) ønsker vi at være med til at sætte de tematiske rammer og bæredygtighedsmål, som private aktører investerer ind i samtidig med at vi koordinerer investeringer og mobilisering af privat kapital til klimafinansiering i stor skala og i øget tempo. Samlet set er ambitionen at mobilisere flere milliarder USD i privat kapital til klimafinansiering inden 2026. Ifm. lanceringen af IMCA på COP28 lancerede USA, Sverige og Danmark et udbud, hvor ambitionen er at mobilisere op til 500 mio. USD i privat kapital til tilpasningsindsatser, særligt med fokus på Afrika. Svenske Sida og IFU planlægger at bidrage med 50 mio. USD hver, så i alt 100 mio. USD kan bruges til at dække investeringsrisiko for den eller iblandt de fondsstrukturer, der vinder udbuddet.

Øget eksportfinansiering af grønne projekter (EIFO)

Danmarks Eksport- og Investeringsfond (EIFO) har de seneste år oplevet et stadigt stigende finansieringsbehov fra dansk erhvervsliv. Det blev derfor som en del af finansloven for 2023 vedtaget at øge EIFOs kapacitet til finansiering af bl.a. grønne projekter med i alt 35 mia. kr.. Dette skete ved at hæve EIFOs adgang til den statslige

genudlånsramme fra 25 til 50 mia. kr., hvilket øger EIFOs muligheder for at yde eksportlån med 25 mia. kr., samt ved at genforsikringsordningen til finansiering af grønne eksportprojekter samtidig blev udvidet fra 14 til 24 mia. kr.

Internationalt samarbejde om integration af klima i økonomiske og finanspolitiske værktøjer og politikker i Coalition of Finance Ministers for Climate Action

Koalitionen består af finansministre fra over 90 lande, der arbejder for at styrke finansministrenes indsats mod klimaforandringer i samarbejde med institutionelle partnere som Verdensbanken, International Monetary Fund (IMF) og Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD).

Koalitionen fremlagde i juni 2023 en større 'guidebog' for finansministerier om, hvordan man i bred forstand kan integrere klimahensyn i finansministeriers kernefunktioner og opbygge den nødvendige kapacitet (Coalition of Finance Ministers for Climate Action, 2023). Guidebogen er udarbejdet af den britiske klimaøkonom Lord Nicholas Sterns Grantham Research Institute på London School of Economics, og blev præsenteret af bl.a. Stern, USA's finansminister Janet Yellen og fungerende finansminister Morten Bødskov. Guidebogen viser, finansministerier har råder over en række værktøjer, der er centrale for at komme i mål med den grønne omstilling, men at de oftest ikke bliver fuldt udnyttet. Det er således vigtigt, at finansministerier medtager klimahensyn i deres virke, da både effekterne af klimaforandringerne og den grønne omstilling har indvirkning på makroøkonomisk stabilitet, vækst og offentlige finanser. Rapporten viser konkrete eksempler på, hvordan finansministerier kan integrere klimainsatsen i kernefunktionerne i bl.a. finanspolitik, økonomisk strategi og skattepolitik, og hvordan dette kan muliggøres ved at styrke finansministerierne lederskab, evne til at bidrage effektivt til tværgående koordinering og analysekapacitet ift. klimaspørgsmål. Her fremhæves danske erfaringer med at integrere klimahensyn i Finansministeriets mission og organisation i rapporten som eksempler til efterfølgelse. Rapporten udgør en platform for Koalitionens videre arbejde med at anviser konkrete løsninger til, hvordan finansministerierne konkret kan bidrage konstruktivt til dagsordenen omkring at vende finansstrømme i grøn retning og udarbejdelse af nye NDC'er for perioden efter 2030.

Danmark er co-lead med USA for Koalitionens arbejdsplan, der fokuserer på hvordan finansministerier kan integrere klimahensyn i makroøkonomisk politik, finanspolitik, budgettering, forvaltning af offentlige investeringer og indkøbspraksis. Danmark har i den forbindelse igangsat et arbejdsplan om udvikling af grønne økonomiske regnemodeller på baggrund af arbejdet med udviklingen af GrønREFORM i Danmark. GrønREFORM er i international sammenhæng hidtil uset ambitiøst projekt med det formål at lave en samlet makroøkonomisk model, der med stor detalje-grad kan vurdere konsekvenser af klimapolitiske tiltag. Der er derfor stor interesse fra såvel en bred gruppe af Koalitionens medlemmer og internationale organisationer som OECD i Danmarks arbejde med at udvikle modellen og gøre den klar til brug.

Finansministeriet har etableret tæt samarbejde med det amerikanske finansministerium (US Treasury) og Det Hvide Hus' *Office of Management and Budget* og *Council of Economic Advisors* om udvikling af grønne regnemodeller. Den amerikanske regering har selv igangsat en omfattende proces for at få bedre styr på, hvordan klimaforandringerne og den grønne omstilling i fremtiden vil påvirke økonomien (White House, 2023). Finansministeriet og US Treasury organiserede i forbindelse med IMF og Verdensbankens forårsmøde i april 2023 fælles workshops med embedsmænd og model-eksperter fra den amerikanske regering, IMF, Verdensbanken mfl. hvor Danmarks arbejde med den nye økonomiske regnemodel GrønREFORM blev præsenteret. I november afholdt USA og Danmark en konference om udvikling af nye regnemodeller i Venedig.

På COP28 i Dubai i december 2023 deltog skatteminister Jeppe Bruus Christensen i Koalitionens ministermøde og en række side events på bl.a USA's pavillon for at sætte fokus på at fremme udbredelsen af carbon pricing, CO₂-afgifter, udfasning af fossile subsidier og investering i grøn omstilling. Finansministeriet holdt desuden oplæg om GrønREFORM-modellen og arbejdet med at styrke Finansministeriets kapacitet til at drive grøn omstilling på b.la. Finlands, Ugandas, Chiles og Verdensbankens pavilloner.

Aktiv medvirken i G20 på arbejdsplaner for energitransition og miljø og klima

Under det indiske G20-formandskab blev Danmark for første gang inviteret med til G20-forhandlingerne og deltog i de formelle arbejdsgrupper for miljø og klima 'Environment and Climate Sustainability Working Group (ECSWG) samt energitransition 'Energy Transitions Working Group' (ETWG). Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet, herunder Energistyrelsen, deltog aktivt i forhandlingerne sammen med Udenrigsministeriet og Miljøministeriet. Hvert spor involverede en række forhandlingssessioner om ministererklæringer fire formelle arbejdsgruppemøder og dertilhørende ministermøder, hvor ministeren for udviklingssamarbejde og global klimapolitik ligeledes deltog i begge spor i juli 2023. Formålet med arbejdsgrupperne var at forhandle centrale punkter på de to spor, som afslutningsvist indgik i slutdokumentet til vedtagelse på G20-topmødet i september 2023. Et særligt fokus fra dansk side var at præge G20 mod en grønnere retning og i slutdokumentet for energitransition indgik bl.a. en målsætning om at arbejde for en global tredobling af vedvarende energi inden 2030. På miljø- og klimasporet blev der bl.a. inkluderet en tekst om bekæmpelse af afskovning og plastikforurening samt genopretning af mindst 30 pct. af alle forringede økosystemer senest i 2030. Samtidig var den aktive danske deltagelse ved G20 også med til at understøtte det dansk-indiske samarbejde, som bl.a. involverer sektorsamarbejder inden for energi og vand. G20-engagement bidrog til en efterfølgende invitation fra Brasilien til deltagelse i de grønne spor under det brasilianske G20-formandskab, som Danmark nu er en del af.

Dansk formandsrolle i NDC-partnerskabet

Danmark har siden oprettelsen af NDC-partnerskabet i 2016 støttet og engageret sig i dets arbejde. Danmark er blevet opfordret til at påtage sig rollen som co-chair af styregruppen sammen med et udviklingsland for en toårig periode. I 2024 deler Danmark co-chair rollen med Rwanda. Co-chair rollen blev ceremonielt overdraget til Danmark fra Storbritannien på COP28 og Danmark overtog officielt rollen den 1. januar 2024. På COP28 blev en ny dansk bevilling til NDC-Partnerskabet på 70.000.000 DKK lanceret. Som co-chair har Danmark ansvar for at drive arbejdet for partnerskabet fremad og derigennem støtte implementeringen af udviklingslandenes NDC'er, og støtte at landene løfter ambitionerne yderligere i deres nye NDC'er. Danmark har i løbet af 2023 forberedt overtagelsen af co-chair rollen i fællesskab med Rwanda.

Group of Negative Emitters

Under COP28 blev den dansk-initierede alliance Group of Negative Emitters (GONE) prælanceret. Alliancen arbejder for at sætte fokus på behovet for negative emissioner, for at leve op til Parisaftalens mål om at begrænse temperaturstigningerne til 1,5 grader. Herunder vil der arbejdes aktivt for, at flere lande sætter negative emissionsmål frem mod fornyelsen af de nationale klimamål inden COP30 og for at udvikle de politiske rammer og tekniske løsninger, der er nødvendige, for at opnå negative emissioner. Her vil fokus både være på naturbaserede løsninger og carbon management, herunder Carbon Capture and Storage.

Sammen med Danmark er Finland, der ligesom Danmark har målsætninger om negative udledninger, og Panama, der allerede har negative udledninger, del af de grundlæggende medlemmer af alliancen. Under udarbejdelsen af alliancen er der blevet rakt ud til en relativt smal kreds af lande, hvor flere viste stor interesse. Fremadrettet vil der arbejdes for at få flere af disse ambitiøse lande med i alliancen. Yderligere arbejdes der for at få filantropisk støtte og for at opbygge et sekretariat. Alliancen forventes endeligt lanceret til UNGA eller COP29.

EU's klimadiplomatisk indsats

Danmark har yderligere styrket den politikdrivende og initiativtagende rolle på det klimadiplomatisk indsatsområde i EU. Danmark arbejder således for, at EU øger sit klimadiplomatisk engagement ved at skubbe på for højere ambitionsniveau blandt store udledere og bistå energiomstillingen væk fra fossile brændsler i partnerlande (f.eks. gennem Just Energy Transition Partnerships med Indonesien, Sydafrika og Vietnam), fremme grøn shipping, sikre en grønnere profil af EU's udviklingsbistandsprogram (NDICI) og arbejde for en grønning af udviklingsbankerne (MDB). Under forhandlingerne af rådskonklusionerne om klimadiplomati i 2023 rykkede danske aftryk balancen i en mere ambitiøs retning.

Danmark har sammen med Tyskland initieret vennegruppen for ambitiøst EU-klimadiplomati (Group of Friends), der består af udenrigsministre fra 14 medlemslande. Gruppen sigter mod en ambitiøs EU-tilgang til det globale klimadiplomatiske arbejde ved at placere klimadiplomati i hjertet af EU's udenrigs- og sikkerhedspolitik.

Vennegruppens prioriteter bygger på tre søjler:

- At styrke sammenhængen mellem klima og sikkerhed inden for EU's udenrigs- og sikkerhedspolitik, herunder via systematiske vurderinger af effekterne, som klimaforandringer har på stabilitet, fred og sikkerhed.
- At arbejde for at fremskynde en Paris-tilpasset global energiomstilling og udfasningen af fossile brændsler ved at indgå partnerskab med tredje-lande om energiomstilling og styrke solidariteten med de mest sårbare lande.
- At styrke koordineringen mellem medlemslande og sikre effektiv mainstreaming af klimaindsatsen på tværs af alle områder af EU's udenrigs- og sikkerhedspolitik.

Gruppen har i løbet af 2023 konsolideret sig og koordinerer jævnligt klimadiplomatiske positioner.

Indsatser mod global skovrydning

Naturbaserede løsninger, herunder bevarelse og genopretning af skove og skovbevoksede områder, har stor betydning for håndtering af klimaforandringer, beskyttelse af biodiversitet samt for levevilkår for lokale samfund og oprindelige folk. Danmark arbejder for at bekæmpe global skovrydning, da det har stor negativ betydning for vores klima, biodiversitet og for befolkningsgrupper i og omkring skovene, herunder oprindelige folk.

Danmark har kæmpet for en ambitiøs og effektiv EU-regulering mod skovrydning (European Union, 2023), som blev vedtaget i maj 2023 og trådte i kraft ultimo juni 2023, med virkning for store og mellemstore virksomheder fra d. 29. december 2024, og for små og mikrovirksomheder fra d. 29. juni 2025. Reguleringen omfatter en lang række produkter relateret til soja, palmeolie, kaffe, kakao, kvæg, naturgummi og træ, og stiller krav om at dokumentere, at der hverken er sket skovrydning, skovforringelse eller overtrædelse af relevant national lovgivning i forbindelse med produktionen. Kommissionen vurderer, at forslaget kan medføre en minimumsreduktion på ca. 32 mio. ton CO₂ på årlig basis.

Der er fortsat løbende dialog mellem interessenter fra myndigheder, privatsektor og civilsamfund om EUDR og om værdikædetiltag.

Danmark fortsætter med at sætte øget fokus på internationalt samarbejde om at bekæmpe den globale skovrydning. Dette gøres bl.a. gennem Amsterdam Partnerskabet (ADP), hvor 10 europæiske lande samarbejder om at fremme skovrydningsfri

værdikæder, samt Forests, Agriculture and Commodity Trade (FACT) Dialogue, der samler en række af de væsentligste producent- og aftagerlande af landbrugsråvarer relateret til skovrydning. Danmark har desuden på COP26 tilsluttet sig Glasgow-erklæringen om at stoppe afskovning og genetablere verdens skove i 2030. I forbindelse med UNGA78 i 2023 har Danmark tilsluttet sig 'Forest & Climate Leaders' Partnership' (FCLP), der koordinerer indsatsen mellem donorer og modtagerlande om løsninger som reducerer skovtab, øger skovgenopretning og understøtter bæredygtig udvikling.

Med Finansloven for 2024 er der afsat 350 mio. kr., som del af en samlet skov- og natursatsning på ca. 1 mia. kr. for perioden 2024-2027. Støtten vil fokusere på udsatte områder, der er under stigende pres som resultat af afskovning og skovforringelse. Programmet vil adressere grundlæggende og strukturelle årsager til afskovning og skovforringelse, herunder fattigdomsbekæmpelse, omstilling af fødevarer-systemer, mere bæredygtig anvendelse af naturressourcer og understøttelse af alternative indtægts- og energikilder. Programmets målsætning er bl.a. at bidrage til klimatilpasning, beskyttelse af biodiversitet, reduktion af potentielle CO₂-udledninger samt social og økonomisk udvikling for lokalsamfund, herunder oprindelige folk. Som en del af den nye indsats, er det blevet besluttet, at 150 mio. DKK vil gå til et dansk bidrag til Amazon-fonden for perioden 2024-2027.

Bæredygtige globale værdikæder

Danmark har styrket fokus på bæredygtig og ansvarlig global handel i værdikæder, der er afgørende for at tackle klimaforandringer, biodiversitetskrisen, fremme naturgenopretning og ansvarlig brug af naturressourcer samt sikre social retfærdighed på globalt plan. Virksomheders aktiviteter er forbundet i værdikæder, der strækker sig over hele verden. Ved at implementere bæredygtighedspraksis i værdikæderne kan vi reducere negativ påvirkning på mennesker, klimaet, naturen og miljøet, samtidig med at skabe langsigtede økonomiske fordele og global omstilling.

Danmark har arbejdet for at styrke bæredygtighedskrav til virksomheder i regi af EU. Ny lovgivning fra EU-kommissionen, bl.a. i direktivet om virksomheders bæredygtighedsrapportering (CSRD) og skovrydningsforordningen (EUDR) skærper krav til virksomheders arbejde med både miljømæssig og social bæredygtighed i værdikæden. Derudover har regeringen støttet en række danske initiativer og partnerskaber der understøtter virksomhedernes bæredygtighed:

I 2023 har Udenrigsministeriet understøttet Etisk Handel Danmark og UN Global Compact Danmark. Partnerskaberne har bidraget til at fremme bæredygtig og ansvarlig virksomhedsadfærd igennem vidensopbygning, markedsanalyser, netværk og rådgivning.

- Etisk Handel Danmark arbejder bl.a. med ansvarlig global handel, due diligence rådgivning og leder danske alliancer mod afskovningstunge fødevarer værdikæder hhv. soja, palmeolie og kaffe. Her er der stærkt fokus på fremme af ansvarlige og skovrydningsfri værdikæder.
- I 2023 udkom Dansk Alliance for Ansvarlig Soja med et nyt fælles mål om at arbejde sammen for at stoppe såvel skovrydning som omlægning af andre naturområder i 2025. I samarbejde med WWF og et Danida-finansieret sojaprojekt gennemførte Etisk Handel Danmark en studietur for en række af sojaalliancens medlemmer til Brasilien, med fokus på soja og skovrydning.
- I 2023 udkom Dansk Alliance for Ansvarlig Kaffe med et aftalepapir, der beskriver hvorledes alliancen søger at facilitere en samlet indsats for en ansvarlig, klimarobust og mere ligeværdig værdikæde.
- UN Global Compact Danmark har styrket danske virksomheders globale ansvar for mennesker, natur og miljø, samt bidraget til at øge virksomheders klimaambitioner og dekarbonisering af værdikæder.
- Frem til 2023 har Global Compact bl.a. uddannet 85 medarbejdere fra dansk SMVer i CO₂-reduction ved brug af klimaregnskaber, 77 danske virksomhedsledere har fået vejledning i ambitiøse klimamålsætninger og -afrapportering og 57 danske virksomheder har gennemført acceleratorprogrammet "Climate Ambition Accelerator" for at tilskrevet sig ambitiøse klimamål.
- I 2023 udkom Global Compact Danmark med rapporten "Supplier Engagement in Actions", der giver konkrete eksempler på hvordan virksomheder reducerer deres klimaaftryk, særligt de indirekte udledninger i scope 3 af værdikæden, ved at samarbejde med underleverandører.

For at understøtte danske virksomheders arbejde med bæredygtighed i deres værdikæder og være på forkant med ny EU-lovgivning, har Udenrigsministeriet etableret et globalt Sector Advisory Team inden for bæredygtighed med medarbejdere i både Danmark og på udvalgte markeder. Der er udsendt regionale rådgivere til Brasilien, Vietnam og Tyrkiet, og en lokal rådgiver i Bangladesh, der bidrager til at øge danske virksomheders indsigt i bæredygtige værdikæder for at fremme en bæredygtig omstilling på tværs af landegrænser.

Global aftale om plastikforurening

FN's Miljøforsamling (UNEA) vedtog på sit femte møde i marts 2022 en resolution (resolution 5/14) om at nedsætte en international forhandlingskomité med henblik på i 2024 at fremlægge et færdigt udkast til en bindende global aftale om plastikforurening. Aftalen vil omfatte hele plastiklivscyklussen – fra produktion, design og brug til affaldshåndtering og oprydning af eksisterende forurening. Der er aftalt fem forhandlingsmøder. Det tredje forhandlingsmøde blev afholdt i Nairobi, Kenya i november 2023. Danmark har under den tidligere regering tilsluttet sig den norske og rwandisk initierede koalition - High Ambition Coalition to End Plastic Pollution by 2040, der

vil arbejde for en ambitiøs juridisk bindende aftale. Gruppen består i dag af 63 medlemmer, herunder en lang række udviklingslande. En ambitiøs aftale kan resultere i betydelige globale CO₂-reduktioner, da den har potentiale til at reducere forbruget af råolie til produktion af plastik, samt øget genanvendelse af plastikaffald og dermed nedbringe affaldsforbrænding. Ifølge OECD stod plastik for udledning af 1,8 mia. tons drivhusgasser i 2019 svarende til 3,4 pct. af de totale globale udledninger. Størstedelen af udledningerne (hele 90 pct.) er relateret til omdannelsen af fossile brændsler samt produktion af plastik (OECD, 2023).

Danmarks IRENA- og IEA-engagement

Danmark forsætter sit stærke engagement i de internationale energiorganisationer IEA og IRENA.

I IRENA er Danmark fra januar 2024 igen fuldt medlem af rådet, efter et år som suppleant. Rådet samles to gange årligt for at drøfte organisationens strategi, prioriteter og budget. Her har Danmark mulighed for direkte at påvirke diskussionerne om centrale emner for organisationens arbejde.

Derudover har Danmark og IRENA indgået en aftale om en ny bevilling på 153 mio. DKK fra 2023 til 2027. Bevillingen vil bidrage til IRENA's indsatser for at fremme energipolitikker, der skaber økonomisk vækst og samtidigt beskytter miljøet samt udbredelsen af vedvarende energi og langsigtet energiplanlægning, særligt i ASEAN-regionen, i Afrika og i de små østater. Projektet vil konkret bestå af aktiviteter såsom indsamling af data, kapacitetsopbygning og udarbejdelse af analyser og policy anbefalinger med fokus på en retfærdig og inkluderende grøn omstilling, som bidrager til jobskabelse og andre socioøkonomiske gevinster på globalt, regionalt og landeniiveau. Derudover vil projektet også bidrage til at fremme danske klimadiplomatiske prioriteter og samarbejdet med IRENA om udnyttelse af politiske højniveauplatforme for at løfte det globale klimapolitiske ambitionsniveau.

I IEA er Danmark aktiv både i organisationens faglige komitéer, i styrelsesrådet, som fortsat ledes af en dansk formand, samt på ministerniveau, gennem jævnlige møder mellem danske ministre og IEA's eksekutivdirektør Fatih Birol. Danmark yder finansielt bidrag til IEA's Clean Energy Transition Programme, som har til hensigt at understøtte den grønne energitransition i vækstøkonomier i Asien, Afrika og Latinamerika. [Derudover støtter Danmark IEA's arbejde med at fremme energieffektivitet i Afrika gennem en særskilt bevilling, som vil bl.a. understøtte forberedelserne til IEA's EE-konference, som i 2024 afholdes i Nairobi med Kenya som vært].

3.2 Reducere de globale drivhusgasudledninger ved at vise vejen for grøn omstilling

Ambitiøs vedtagelse af klima- og energiregulering i EU

I juli 2021 fremsatte Europa Kommissionen Fit for 55-pakken, som skal udmønte EU's klimamål for 2030 på mindst 55 pct. reduktioner ift. 1990-niveau. Pakken blev suppleret med en yderligere lovpakke i december 2021 og en række forslag som led i udmøntningen af EU's REPowerEU-plan fra maj 2022. Pakkerne indeholder samlet

set en bred vifte af forslag, der bidrager til målopfyldelsen og en grøn omstilling på tværs af sektorer, herunder energi, industri, transport og handel. I løbet af 2022 og 2023 har EU færdigforhandlet alle forslagene undtagen revision af energibeskatningsdirektivet.

Forslagene bidrager til EU's klimamål for 2030 på mindst 55 pct. reduktioner ift. 1990-niveau gennem bl.a. en revision af EU's kvotehandelssystem, som styrkes og udvides; oprettelse af en ny social klimafond; oprettelse af en ny CO₂-grænsetilpassningsmekanisme; revision af CO₂-reduktionskrav for nye lette køretøjer; revision af forordningen om regulering af optag og udledninger fra jorde og skove (LULUCF); revision af byrdefordelingsaftalen; revision af luftfart i kvotehandelssystemet og FN's CO₂-reguleringsmekanisme CORSIA; krav om iblanding af bæredygtigt brændstof i luftfarten; [revision af bygningsdirektivet; brint- og gasmarkedspakken; og forordning om reduktion af metan emissioner i energisektoren].

Danmark har arbejdet for et højt ambitionsniveau på tværs af aftalerne, som bidrager til, at EU overopfylder sit 2030-mål om mindst 55 pct. reduktion ift. 1990 niveauet. Ved at gå forrest i EU kan Danmark således agere løftestang for et øget ambitionsniveau uden for Danmarks grænser både i forhold til EU's medlemslande og derigennem EU's mulighed for at presse på for øget global handling. Konkret har Danmark blandt andet arbejdet målrettet for et stop for køb og salg af nye benzin- og dieslbiler i EU, hvilket nu er vedtaget gældende fra 2035, og udvidelse af kvotehandel til vejtransport og opvarmning af bygninger samt søtransport. Trods de svære forhandlingsbetingelser er det lykkedes at sikre ambitiøse forhandlingsresultater. Hvis der sikres en implementering af lovgivningen og de opsatte delmål, vil det betyde, at EU leverer ca. 57 pct. reduktion i 2030 i forhold til 1990-niveauet, og dermed et større reduktionsbidrag end målet på mindst 55 pct.

I november 2022 fremsatte EU-Kommissionen desuden nyt forslag om certificeringsramme for kulstoffjernelse. Forslaget blev færdigforhandlet i februar 2024. Formålet med aftalen er at skabe bedre og mere harmoniserede certificeringsstandarder for aktiviteter, der kan fjerne CO₂ fra atmosfæren. Det gælder både teknologiske løsninger, herunder fangst og lagring af biogent CO₂ (BECCS) såvel som naturlig lagring i f.eks. skove. Forordningen skal bidrage til at øge kvaliteten og integriteten af de certifikater, der handles med på de frivillige kulstofmarkeder, og således bidrage til at understøtte udbredelsen af negative emissioner i EU.

I februar 2023 fremsatte EU-Kommissionen endvidere nyt forslag om reduktionskrav til nye tunge køretøjer. Forslaget blev færdigforhandlet i januar 2024. Med aftalen fastsættes der bl.a. et reduktionskrav for nye tunge køretøjers CO₂-udledning på 90 pct. i 2040.

Dansk indsats for ambitiøst EU 2040-klimamål

Europa-Kommissionen har den 6. februar 2024 offentliggjort meddelelsen "Europas 2040-klimamål for EU og vej til klimaneutralitet i 2050 med henblik på at opbygge et bæredygtigt, retfærdigt og velstående samfund". Meddelelsen indeholder en anbefaling om at fastsætte et klimamål for EU i 2040 på 90 pct. i forhold til 1990-niveauet.

Regeringen mener, at det er vigtigt, at EU kan gå foran med et ambitiøst bidrag til Parisaftalen og dermed inspirere til øget klimahandling globalt. Regeringen arbejder derfor for et ambitiøst 2040-klimamål på mindst 90 pct. i forhold til 1990 niveauet, der er i overensstemmelse med Parisaftalens 1,5 gradsmål. Regeringen arbejder desuden for, at der også træffes beslutning om et EU-mål for 2035 i overensstemmelse med de 5-årige tidsrammer for indmeldelse af klimabidrag til Parisaftalen.

Danmark har også forud for offentliggørelsen af Kommissionens meddelelse arbejdet for at sikre, at meddelelsen ville indeholde et ambitiøst klimamål for EU i 2040. Danmark har derfor i januar 2024 samlet en gruppe på i alt 12 medlemslande bag et brev til Kommissionen, hvori der udtryktes støtte til et ambitiøst EU 2040-klimamål, som er i overensstemmelse med Parisaftalens 1,5 gradsmål.

Europa-Kommissionen har samtidig offentliggjort meddelelsen "Vejen til ambitiøs industriel kulstofhåndtering i EU", som har til formål at kortlægge nødvendige indsatser for en effektiv udbredelse af kulstoffangst, lagring og anvendelse (CCUS). Ifølge Kommissionen er CCUS et nødvendigt led i at nå anbefalingen om 90 pct. i 2040 samt EU's mål om klimaneutralitet i 2050.

Eksempler på politisk effekt af myndighedssamarbejdet

Den tyske forbundsday vedtog i december 2023 en ny varmeplanlægningslov, som trådte i kraft den 1. januar 2024 (Bundesministerium für Wohnen, Stadtentwicklung und Bauwesen, 2023). Med den nye lov skal samtlige 11.000 tyske kommuner i gang med at lave varmeplanlægning med det formål at få udskiftet tyske gasfyr med bl.a. grøn fjernvarme. Danmark har siden 2016 arbejdet sammen med tyske myndigheder om regulering og udrulning af fjernvarme baseret på danske erfaringer på området, både på føderalt og delstatsniveau. Det dansk-tyske myndighedssamarbejde har bl.a. været med til at inspirere til, at delstaten Baden-Württemberg vedtog en varmeplanlægningslov i 2020. Denne har været med til at inspirere den nye føderale lov, der dækker hele Tyskland. Varmeplanlægningsloven er en del af en omfattende indsats for at omstille den tyske varmesektor, med den tyske minister for økonomi og klimahandling (BMWK) Robert Habeck i spidsen. Habeck har gentagne gange fremhævet Danmark som en inspiration for den tyske varmeomstilling, og Energistyrelsen har siden 2022 haft et velfungerende samarbejde med hans ministerie.

Socialt retfærdig energiomstilling i udvalgte vækstøkonomier (JET-P)

I 2021 og 2022 indgik Sydafrika, Indonesien og Vietnam hver især et Just Energy Transition Partnership (JETP) med internationale partnergrupper (IPG) ledet af G7-

kredsen med det formål at bevæge landene væk fra sin afhængighed af kul og accelerere energiomstillingen under hensyntagen til de socioøkonomiske effekter af omstillingen. Med de politiske JETP-aftale forpligter landene sig til mere ambitiøse klima- og energitransitions mål, til gengæld for at partnergrupperne stiller finansiering og teknisk rådgivning til rådighed. Danmark og Norge er de eneste lande udenfor G7-kredsen, der er inviteret med i IPG for Indonesien og Vietnam. Danmark er desuden officielt blevet medlem af partnergruppen for Sydafrikas JETP i november 2023.

Danmark er primært inviteret med i partnerskaberne i kraft af Danmarks stærke klimaprofil og vores tætte og mangeårige myndighedssamarbejder på energiområdet med landene, hvilket giver Danmark en unik rolle i partnerskaberne.

På baggrund af de politiske JETP-aftaler, som blev vedtaget i 2021 og 2022, er der i 2023 udarbejdet implementerings- og investeringsplaner, som skal konkretisere, hvordan de politiske mål i aftalerne kan realiseres.

Under Indonesiens JETP blev der d. 21. november 2023 lanceret Comprehensive Investment and Policy Plan, som giver anbefalinger til, hvordan Indonesien kan reducere deres udledninger fra elsystemet i 2030 med 55 millioner tons i forhold til tidligere fremskrivninger (JETP Indonesia, 2023). Dette gøres via tekniske scenarier og anbefalinger til forbedring af politiske rammevilkår, som skal danne grundlag for at drive 20 mia. USD i JETP-finansiering, mod specifikke projekter og prioriteter for Indonesiens energiomstilling. I 2024 skal det yderligere kortlægges, hvordan man kan håndtere Indonesiens hastige udvikling af tung industri uden for elnettet, som på nuværende tidspunkt skaber udfordringer for transitionen og derudover udvides arbejdet til også at omfatte energieffektivitet og elektrificering.

Under Vietnams JETP blev Ressource Mobilization Plan lanceret d. 1. december 2023 på COP28. Planen for Vietnam inkluderer ligeledes anbefalinger til politiske reformer og forbedring af rammevilkår, som skal nedbryde de barrierer, der pt er for at accelerere de private investeringer i Vietnams energitransition, samt identifikation af prioriterede investeringsprojekter, som skal bidrage til den konkrete opfyldelse af målene.

Under Sydafrikas JETP blev Implementeringsplanen for 2023-2027 offentliggjort i november 2023 (The Presidency Republic of South Africa, 2023), som præsenterer en køreplan for, hvordan Sydafrika, med støtte fra IPG, kan nå sine klimamål om at begrænse landets drivhusgasudledninger til mellem 350-420 MtCO_{2e} i 2030. Her står dekarbonisering af Sydafrikas elektricitet helt centralt, da ca. 80 pct. af landets elektricitet kommer fra kulkraftværker. En yderligere udfordring er, at størstedelen af kulraftværkerne er nedslidte og ustabile, hvilket resulterer i mange strømafbrydelser til stor gene for befolkningen. Samtidig er flere tusinder lokale sydafrikanere ansat i kulmineindustrien. Det er derfor vigtigt, at forsyningssikkerhed, jobskabelse og ener-

gjadgang går hånd i hånd med reduktionen af drivhusgasudledningerne for at Sydafrikas grønne omstilling skal lykkes. Planen sætter særligt fokus på en styrkelse af transmissions- og distributionsnetværk, udvikling af arbejdsmarkedet ved omskoling af arbejdere, og nye økonomiske muligheder, herunder produktion og eksport af grøn brint.

Danske energiekspertes på ambassaderne og i Energistyrelsen har gennem myndighedssamarbejdet haft en central rolle i udarbejdelsen af implementerings- og investeringsplanerne og har bl.a. været med til at give tekniske anbefalinger til, hvordan man kan indfri de politisk fastsatte mål for energiomstillingen på en omkostningseffektiv måde.

Partnerskaberne og de ovenfor nævnte køreplaner for implementeringen af aftalerne udvikler sig over tid, for at sikre, at man løbende forholder sig til de uforudsete udfordringer, der kan opstå i implementeringen som følge af bl.a. den økonomiske udvikling og udviklingen i energibehovet i landene. Myndighederne i de tre lande har sammen med partnergrupperne løbende dialog om, hvordan disse udfordringer kan adresseres.

Danske indsatser i Ukraine

Danmark og Ukraine har haft et myndighedssamarbejde på energiområdet (UDEPP) siden 2014. UDEPP's langsigtede spor blev sat på pause, da krigen brød ud i 2022, og indsatsen blev i stedet fokuseret mod kortsigtet assistance og akut teknisk bistand til partnerne i Ukraine (se nedenstående tabel). Desuden er der i regi af myndighedssamarbejdet blevet oprettet et lokalt kontor i Kyiv, der bistår det ukrainske energiministerium med konkrete projekter om genopretning af energiinfrastrukturen.

Tabel 2: Færdiggjorte donationer til Ukraine

Færdiggjorte donationer	Producent/donor
11 ton dansk vand- og varmeudstyr inkl. pumper, ventiler og elektroder	Grundfos, Broen, Hydro-X samt danske forsynings-selskaber
40 tons udstyr inkl. vandpumper til varmesektoren og udstyr til elsektoren (transformere, kabler mv.)	Grundfos, Energinet og Københavns Lufthavn
3 mobile dieselboilers, 25.000 liters dieseltank og en 150 kW generator	Aalborg og Helsingør Forsyning
Donationer under udarbejdelse	Grundfos
120 paller med vandpumper	

Kilde: Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet, Udenrigsministeriet

Myndighedssamarbejdet blev genbekræftet i starten af september, hvor det nye arbejdsprogram for det næste år blev vedtaget (Udenrigsministeriet, 2023). Arbejdsprogrammet blev desuden udvidet, således at det nu indeholder alle fem kernekompetencer i Energistyrelsens Center for Global Rådgivning – fjernvarme, energieffektivisering, udvikling af vind, integration af vedvarende energi og langsigtet energiplanlægning. UDEPP er dermed det bredeste af de 24 myndighedssamarbejder, Danmark har på energiområdet. Foruden de fem faglige spor, har myndighedssamarbejdet også ekstraordinært arbejdet med at understøtte energi-donationer og skal fremover understøtte fredsformelprocessen.

De ukrainske myndigheder har høje ambitioner om genopbygning af landets energiinfrastruktur efter "building back better"-princippet, hvor man ikke bare genopbygger det der var tidligere, men sikrer at ny energiinfrastruktur er mere modstandsdygtig og grøn. Herudover arbejder Ukraine for at opnå nuludledning i 2050. UDEPP arbejdede i år ikke kun for CO₂-reduktioner, men i høj grad også at sikre energi- og forsyningsikkerhed i den kommende og næstkommende fyringssæson. De ukrainske myndigheder efterspørger i høj grad danske kompetencer inden for energiplanlægning og -modellering, vedvarende energi og energieffektivitet, for at gøre deres energisystemer mere diversificerede og modstandsdygtige mod russiske angreb, der i høj grad er målrettet mod energiinfrastruktur. Desuden udgør forhandlingsprocessen med EU-Kommissionen om optagelse i EU en stærk understrøm i samtlige arbejdsplaner i myndighedssamarbejdet.

Virksomheder i Ukraine står over for store finansieringsudfordringer til at opretholde og vækste deres aktiviteter. Som led i Ukraine-fonden er der afsat midler til at reducere risici for danske virksomheder og investorer, der investerer og handler med ukrainske partnere. Der er afsat 170 mio. kr. til genopbygning og investeringer i Ukraine via Investeringsfonden for Udviklingslande (IFU) og Danida Sustainable Infrastructure Finance (DSIF). Herunder 60 mio. kr. via DSIF til genopbygning af vandforsyning i Mykolajiv og 110 mio. kr. via IFU til medfinansiering af investeringer i centrale sektorer. Herunder grøn energi, langbrug og infrastruktur. Midlerne skal facilitere privatsektorinvesteringer i Ukraine på et kommercielt grundlag på trods af krigen og den høje risiko. Samtidig er der afsat 400 mio. kr. til etablering af en statslig låne- og garantiordning under Danmarks Eksport og Investeringsfond (EIFO) med en samlet finansieringsramme på 1 mia. kr. Formålet er at engagere danske virksomheder i genopbygningen af Ukraine ved at reducere virksomhedernes finansielle risici. Halvdelen af rammen er allokeret til risikoreduktion af handel og investeringer med private ukrainske købere, mens den anden halvdel målrettes offentlige ukrainske købere, hvilket sker via lån med et gennemsnitligt gaveelement på 40 pct. af ordresummen. Der er identificeret en række projekter, man kigger nærmere på. Blandt projekterne er f.eks. en vindmøllepark samt en række landbrugsprojekter.

Energistyrelsen har udviklet et 'nødkatalog' til brug for ukrainske kommuners og regioners forberedelse til vintersæsonen, som blev overrakt til Ukraine i november (KEFM, 2023b). Nødkataloget har været stærkt efterspurgt af den ukrainske energiminister og indeholder en vurdering og rangering af 8 energiteknologier til energiproduktion på parametre såsom modstandsdygtighed i nuværende krigssituation, installationshastighed og omkostninger. Kataloget har til hensigt at hjælpe ministeriet med at tiltrække investeringer, koordinere donorassistance og bidrage til løbende prioritering ifm. vinterforberedelse og energiinfrastrukturens genopbygning. Kataloget er udarbejdet i tæt samarbejde med ukrainske konsulenter, således at den lokale kontekst er omdrejningspunkt for arbejdet. Kataloget allerede er taget i brug af flere øvrige samarbejdspartnere og donorer.

Som en del af den danske støtte til det ukrainske energisystem, var Danmark også med til at initiere og som deførste donere 4 mio. kr. til en fælleseuropæisk mekanisme, Ukraine Energy Support Fund, i 2022. Gennem fonden kan lande og organisationer donere direkte til Ukraines energisystem. Fonden har sidenhen fået donationer på 274.823.000 euro. Danmark donerede yderligere 82,4 mio. kr. til fonden i 2023, hvoraf 30,2 mio. kr. er øremærkede til "the renewable energy sector".

I november 2022 præsenterede præsident Zelenskyj den ukrainske fredsformel bestående af ti punkter, der skal "bringe fred til Ukraine og genoprette en regelbaseret orden for verden." Danmark blev sammen med Polen i 2023 udvalgt til at være medledere for det tredje punkt i fredsformlen, der omhandler energisikkerhed og genopbygning af energiforsyningssystemet med fokus på grøn omstilling og energieffektivitet. Norge er efterfølgende også blevet med-leder. Med-lederne har i 2023 lavet et

udkast til en konceptnote der angiver fokuset for arbejdet, nemlig at sikre den kort-sigtede energiforsyning i Ukraine, udvikle et langsigtet og mere modstandsdygtighed energisystem samt styrke den internationale energisikkerhed. Konceptnoten er efterfølgende blevet delt med arbejdsgruppen (der er åben for alle FN-lande) og den endelige version blev godkendt af med-lederne lige inden jul.

Fra starten af 2024 er opstartet et nyt myndighedssamarbejde med Ukraine om-handlende fødevarer. Samarbejdet igangsættes indholdsmæssigt per 1. april 2024.

Fremme af carbon pricing og udfasning af fossile subsidier i Danmark, EU og global

Danmark har nationalt, i EU og globalt arbejdet i en række fora for at styrke brug og udbredelse af økonomiske incitamer til at fremme den grønne omstilling gennem carbon pricing-instrumenter som kvotehandel og CO₂-afgifter, samt udfasning af subsidier, der fremmer anvendelsen af fossile brændsler. Det danske skattesystem benytter sig i høj grad af afgifter til at sikre den grønne omstilling for at skabe økonomiske og markedsbaserede incitamer til at reducere udledningerne på tværs af sektorer, herunder gennem Grøn Skattereform. I EU har man med Fit for 55-pakken styrket EU's kvotehandelssystem og indført CO₂-grænsetilpasningsmekanismen, der ventes at medføre at 80 pct. af EU's fossile drivhusgasser omfattes af kvotehandel, samt at udvalgte udenlandsk producerede industrivarer fra 2025 vil blive pålagt en CO₂-pris. Fsva. international skibsfart har Danmark været pennefører på EU's forslag om en afgift på drivhusgasudledninger i regi af FN's søfartsorganisation (IMO).

Danmark har i september 2023 tilsluttet sig Canada's Global Carbon Pricing Challenge, der arbejder for et kollektivt mål om, at 60 pct. af de globale drivhusgasudledninger skal omfattes af carbon pricing.

Danmark tilsluttede sig på COP28 erklæringen Joint statement on Fossil Fuel Subsidies, og har hermed forpligtet sig på at lave en oversigt over både direkte og indirekte fossile subsidier frem mod COP29 i november 2024, herunder differentierede afgiftsatser mm., samt at samarbejde om at udvikle en international metodologi. Sammen med andre underskrivende lande vil Danmark arbejde for at identifikation af internationale barrierer og samarbejde om at håndtere indirekte fossile subsidier i form af underbeskatning af udledninger fra international skibsfart og luftfart.

Danmark arbejder gennem OECD's Inclusive Forum for Carbon Mitigation Approaches (IFCMA) for øget samarbejde om udbredelsen af viden om politikinstrumenter og modeller for vurdering af effekterne heraf.

Arbejdet med udfasning af fossile brændsler gennem BOGA

Siden lanceringen på COP26 har Danmark som co-chair for Beyond Oil and Gas Alliance (BOGA) været en drivende kraft i konsolideringen af alliancen. BOGA arbejder for at fremme en retfærdig og kontrolleret udfasning af olie- og gasproduktion på linje med den danske Nordsøaftale fra 2020 (KEFM, 2020). I 2023 har BOGA søgt at udbygge og styrke alliancen yderligere. Dette har blandt andet resulteret i syv nye

medlemmer (Tuvalu, Vanuatu, Colombia, Marshalløerne, Kenya, Spanien og Samoa), hvilket betyder, at alliancen nu tæller 24 medlemmer. BOGA kunne desuden under COP28 annoncere Quebec som ny subnational co-chair – en rolle der kan styrke alliansens engagement med subnationale regeringer og øge medlemshvervningen. Olie- og gas producerende lande i det Globale Syd har særligt været i fokus, hvilket allerede kom til udtryk på COP27, hvor BOGA-fonden på 10 mio. USD blev lanceret. Fondens har til formål at tilbyde teknisk assistance til producentlande i det Globale Syd, der ønsker at undersøge alternative udviklingsveje væk fra olie og gas. På COP28 blev Colombia og Kenya annonceret som de første modtagerlande af sammenlagt 1 mio. USD af fondens midler. Alliancen har desuden arbejdet på at styrke sin position som videnshub, herunder gennem Major Producers Dialogues og analyser finansieret gennem BOGA-fonden. Derudover har BOGA øget sin tilstedeværelse ved en række internationale arrangementer, hvilket øger alliansens gennemslagskraft. I den forbindelse har BOGA været vært for flere tekniske workshops og arrangementer heriblandt i forbindelse med WB/IMF Forårsmøderne i Washington, klimakonferencen i Bonn, UNGA i New York, præ-COP i Abu Dhabi, Pacific Islands Forum i Stillehavet, samt det årlige ministermøde og to pressekonferencer i forbindelse med COP28 i Dubai. I denne sammenhæng lykkedes det blandt andet gennem BOGA at øge koalitionen af lande, der advokerede for en ambitiøs beslutningstekst der adresserede fossile brændsler fra 80 lande ved COP27 til over 130 lande ved COP28. Det øgede pres resulterede i, at beslutningsteksten for første gang indeholdte en reference til behovet for en transition væk fra fossile brændsler.

Global Offshore Wind Alliance

Global Offshore Wind Alliance (GOWA) blev lanceret under COP27 af Danmark, IRENA og Global Wind Energy Council med henblik på at accelerere den globale udbygning med havvind markant. Colombia er co-chair sammen med Danmark, IRENA og GWEC.

Siden lanceringen er GOWA's medlemskreds blevet udvidet fra 12 medlemmer til 30. GOWA tæller således i dag 17 medlemslande: Australien, Belgien, Brasilien, Colombia, Danmark, Tyskland, Japan, Irland, Holland, Norge, Panama, Portugal, Rumænien, Spanien, Saint Lucia, UK, US. Derudover har State of Victoria i Australien, State of California i USA samt EU Kommissionen også tilsluttet sig GOWA, ligesom en række virksomheder og internationale initiativer/organisationer er blevet medlemmer.

GOWA har tre tematiske arbejdsplaner med fokus på hhv. planlægningsprocesser og tilladelser, finansiering og markedsdesign og opbygning af regionale leverandørkæder. Der er i løbet af 2023 blevet afholdt en række rundbordsdrøftelser og events, der har sat fokus på de tematiske spor, bl.a. ifm. EU Sustainability Week i juni, GWEC's APAC Summit i august, UNGA i New York i september og COP28 i december 2023. Under COP28 blev der afholdt en højniveauevent, hvor en række ministre og repræsentanter fra regeringer og privatsektor deltog. Eventen fungerede som platform til

annoncering af nye medlemmer og til at fremhæve havvinds bidrag til målet om tredobling af VE i 2030.

Dansk indsats for global udfasning af kul i Powering Past Coal Alliance

Danmark arbejder i forskellige fora internationalt for at styrke momentum for udfasningen af kul. Forud for COP28 har Danmark bl.a. forsøgt at sætte fokus på kuludfasning gennem EU's COP28-mandat, som blev vedtaget gennem miljørådskonklusioner den 16. oktober 2023, hvor det lykkedes at få skrevet ind, at EU skulle arbejde for *ingen ny kulkraft* på COP28 (EU-Rådet, 2023). Derudover er Danmark medlem af Powering Past Coal Alliancen (PPCA), som har kørt en kampagne for kuludfasning frem mod CO28. PPCA arbejdede op til COP28 på at få flere lande til at forpligte sig til at udfase kul samt tilslutte sig alliancen og på at sikre et ambitiøst forhandlingsresultat for kuludfasning på COP28. Bl.a. var Danmark sammen med 14 andre PPCA-medlemslande medunderskriver af et åbent brev til det emiratiske COP28-formandskab, som opfordrede formandskabet til at der i det Globale Stocktake skulle indskrives en forpligtelse til at accelerere udfasningen af ukompenseret kulkraft samt stoppe al ny kulkraft som en del af en global forpligtelse til at udfase ukompenserede fossile brændsler. PPCA har derudover styrket alliancen med 10 nye medlemslande i forbindelse med COP28. Desuden bidrager Just Energy Transition Partnerships (se særskilt afsnit ovenfor), det danske myndighedssamarbejde på energiområdet samt en række andre initiativer med dansk involvering til accelereret kuludfasning.

Grønne energiinitiativer i Afrika med fokus på vedvarende energi og energieffektivitet (Accelerated Partnership for Renewables in Africa)

Danmark har sammen med Tyskland været de to primære donorlande til at støtte oprettelsen det afrikanske initiativ Accelerated Partnership for Renewables in Africa (APRA). Initiativet blev præsenteret på Africa Climate Summit i september af Kenyas præsident William Ruto og formelt lanceret på COP28 i Dubai med deltagelse af statsminister Mette Frederiksen. Formålet er at etablere en afrikansk ledet koalition af lande, der har sat ambitiøse målsætninger for en grøn energi transition til at drive en bæredygtig udvikling og industrialisering af deres lande, som er tilpasset Parisaftalen. Disse lande skal bl.a. fremlægge planer og behov for teknisk assistance og finansiering, der nødvendigvis for at kunne accelerere implementeringen af deres planlagte grønne energi transition. De første seks lande som deltager er Etiopien, Kenya, Namibia, Rwanda, Sierra Leone og Zimbabwe, men flere lande forventes inkluderet. Det er den internationale organisation for vedvarende energi, IRENA, som overordnet støtter og faciliterer arbejdet på tværs af landene. APRA er også tiltænkt en vigtig rolle ift. at kunne støtte afrikanske lande med at nå målet om at tredoble deres kapacitet af vedvarende energi inden 2030, som var en central beslutning på COP28.

Klima/udviklingsnexus

Danmark tog i 2023 initiativ til at skabe øget global opmærksomhed på at øge synergien mellem klima og udvikling. Kun 15 pct. af verdensmålene er på rette kurs og vi er

langt fra at holde den globale opvarmning til 1,5 grader. De to dagsordner hænger uløseligt sammen og er gensidigt forstærkende. Fx vil en overgang til vedvarende energi og grønne transportløsninger både være godt for klimaet, men også reducere luftforurening, forbedre folkesundheden og gøre byrum mere attraktive. Det samme gælder for klimatilpasning, hvor fx naturbaserede løsninger kan være med til at øge modstandsdygtighed over for klimaforandringer, men også kunne optage CO₂, øge biodiversiteten og bidrage til vandbeskyttelse. En øget integration i planlægning, implementering og rapportering er helt central for at sikre en omkostningseffektiv implementering. Desværre er silotænkning og national sektoropdeling ofte en forhindring for at øge synergi mellem de to dagsordner og opnå merværdi på tværs af sektorer.

Arbejdet med klima-udvikling blev skudt i gang med en national conference den 19. juni 2023 i samarbejde med CONCITO, som havde bred deltagelse af danske aktører og deltagelse af flere internationale talere. Den 21. september under FN's generalforsamling var Danmark vært for et højniveaumøde om klima-udvikling i samarbejde med FN organisationerne DESA og UNFCCC. Der var deltagelse af 5 topledere fra multilaterale organisationer, højniveau deltagelse fra 9 repræsentative lande samt deltagelse af FN's vicegeneralsekretær Amina Mohamed. Konklusionen var klar, at der var behov for øget sammentænkning og politisk fokus på styrke synergi i implementeringen af udviklingsmål og klimaindsatser. Det blev også fundet relevant at nedsætte en højniveaarbejdsgruppe til at styrke dette arbejde yderligere i fremtiden. På den baggrund organiserede Danmark og Rwanda et side-event i december på COP28, hvor der åbent blev opfordret til at nedsætte en højniveau-ledet arbejdsgruppe for at tage den mere tekniske diskussion om klima-udviklingsnexus op på politisk niveau.

Udfasning af fossile køretøjer

Danmark har i EU arbejdet målrettet for 100 pct. udfasning af nye fossile køretøjer. I 2023 lykkedes det i EU at vedtage et krav om 100 procents udfasning af nye lette køretøjer (person- og varebiler) i 2035, og i januar 2024 har man vedtaget et 90 pct. CO₂-reduktionskrav for nye lastbiler i 2040 og et 100 pct. reduktionskrav for nye bybusser i 2035. Derudover støtter Danmark Drive-to-Zero-kampagnen, som er en international kampagne med målsætning om at fremme nulemissionsmobilitet.

Grøn omstilling af globale fødevarsystemer

Danmark støtter gennem udviklings samarbejdet grøn og bæredygtig omstilling af globale agri-fødevarsystemer og langsigtet fødevarer sikkerhed gennem en række partnerskaber med internationale organisationer og udviklingsbanker, gennem bilaterale og multilaterale udviklingsindsatser samt myndighedssamarbejde på fødevarerområdet. Herunder bl.a. støtte til Verdensbankens Food Systems 2030 Multi-Donor Trust Fund og World Resources Institute, der begge arbejder globalt med omstilling af agri-fødevarsystemer. Herudover også støtte til WFP's, FAO's, IFADs og UNEPs indsatser for klimatilpasning og klimaresiliens samt langsigtet fødevarer sikkerhed, EU Team Europe's adressering af fødevarer usikkerhed og opbygning af langsigtet føde-

waresikkerhed, bilaterale udviklingsprojekter for klimatilpasning i landbrug og fødevareresikkerhed i en række lande, især i Afrika. Hertil kommer støtte til de grønne klimafonde, der i stigende grad investerer i klimahandling i agri-fødevarer systemer, samt støtte gennem danske civilsamfundsorganisationer til klimarelaterede indsatser for grøn omstilling og fødevareresikkerhed.

Danmark deltager aktivt i opfølgningen på FN's fødevaretopmøde, hvor fokus er på fremme af mere klimavenlige og bæredygtige globale fødevarer systemer. Som led heri deltager Danmark blandt andet aktivt i en global koalition om sund og bæredygtig kost. Danmark deltager desuden i Agriculture Breakthrough, der har til formål at fremme bæredygtigt og klimarobust landbrug. Der er aktivt dansk fokus på fremme af konkrete initiativer om eksempelvis plantebaserede fødevarer, madspild og fødevaretab. Danmark deltager også i Agriculture Innovation Mission for Climate (AIM for Climate/AIM4C), som er et globalt samarbejde om øget forskning, udvikling og innovation inden for landbruget i forhold til klima.

Dekarbonisering af skibsfarten

Udledninger fra den internationale skibsfart bliver reguleret gennem FN's søfartsorganisation (IMO). IMO vedtog i juli 2023 en revideret klimastrategi med en ambition om at gøre international skibsfart klimaneutral tæt på 2050 (IMO, 2023). Det var en klar styrkelse af ambitionsniveauet fra 50 pct. reduktion af skibsfartens udledninger i 2050, som var målet i den oprindelige strategi fra 2018.

De styrkede målsætninger er:

- Klimaneutral skibsfart i eller omkring 2050
- Ambition om at 5 pct. – tilstræber 10 pct. – af skibsfartens brændstofforbrug skal være klimaneutral i 2030
- Delmål i 2030 om 20 pct. absolut reduktion i udledninger – tilstræber 30 pct. – sammenlignet med 2008-niveau.
- Delmål i 2040 om 70 pct. absolut reduktion i udledninger – tilstræber 80 pct. – sammenlignet med 2008-niveau.

Strategien indeholder en ambitiøs tidsplan for vedtagelse af bindende global regulering i 2025, som skal træde i kraft i 2027. Danmark arbejder nu for at vedtage regulering, der kan opfylde strategiens målsætninger, herunder delmål i 2030 og 2040.

Forud for vedtagelsen af klimastrategien var Danmark involveret som enten hoved- eller medskribent i tilblivelsen af fem EU-forslag til IMO. Disse inkluderede bl.a. forslag om en pakke af reguleringstiltag bestående af en brændstofstandard og en afgift samt forslag til IMO klimastrategiens ambitionsniveauer. Det var eksempelvis en klar prioritet for Danmark og EU at sikre et mål om klimaneutral skibsfart i 2050, samt ambitiøse delmål for 2030 og 2040. EU's forslag til delmål var hhv. 37 pct. og 82 pct. absolut reduktioner i 2030 og 2040, som ligger forholdsvist tæt på det endelige resultat.

Dansk outreach med til at sikre en ambitiøs revidering af klimastrategien

Parallelt med det mere officielle forhandlingsspor, som de omtalte fem forslag var en del af, foretog Danmark (ved Erhvervsministeriet og Søfartsstyrelsen) også en række outreach-indsatser med formål om at sikre et så ambitiøst resultat som muligt.

Regional IMO-konference i Filippinerne

Med inspiration fra en vellykket regional konference om grøn skibsfart i Ghana⁶, i februar 2023, planlagde og afholdte Søfartsstyrelsen i maj 2023 i samarbejde med IMO og den filippinske søfartsmyndighed endnu en regional konference om grøn skibsfart. Konferencen i Manila havde deltagelse fra 21 lande i regionen (7 Stillehavsøstater og 14 ASEAN-lande)⁷. Konferencernes formål var at aktivere de tavse lande i regionen i forhandlingerne ved at sætte grøn skibsfart på dagsordenen, at understrege muligheder for den grønne transition samt informere om IMO GHG-forhandlingerne. Som resultat af konferencen var Filippinerne aktive under forhandlingerne. Derudover fik Danmark styrket samarbejdet med en række asiatisk lande om IMO-forhandlingerne.

Ministerrundbord samt bilaterale møder i margin af Singapore Maritime Week

I april 2023 deltog erhvervsministeren med en delegation i Singapore Maritime Week (SMW), hvor han i partnerskab med Panama i margin af konferencen afholdte et ministerrundbord. En række centrale lande⁸ diskuterede her vejen hen mod et ambitiøst resultat for den reviderede klimastrategi i juli 2023. Herudover foretog erhvervsministeren i månederne op til de afsluttende forhandlingerne en række bilaterale minister-samtaler med lande, som i klimastrategiforhandlingerne vurderedes at kunne rykkes, navnligt Indonesien, Kenya, Filippinerne, Sydafrika og Chile.

Estimeret effekt af dansk outreach

Den samlede danske outreach-indsats vurderes at have haft en positiv effekt på udfaldet af forhandlingerne om den reviderede klimastrategi for den internationale skibsfart, som var en signifikant styrkelse af ambitionsniveauet fra den oprindelige strategi. Der kan eksempelvis peges på, at Filippinerne i de endelige forhandlinger støttede de europæisk forslåede ambitionsniveauer, samt at syv afrikanske lande⁹ for første gang gik sammen om at indsende et forslag til IMO om reguleringstiltag og ambitionsniveau. Danmark fremhæves af shippingmediet Lloyds list som et af de lande, der havde størst indflydelse på aftalen om en ny klimastrategi (Lloyds List, 2023).

⁶ Deltagende lande: Ghana, Angola, Cameroun, Elfenbenskysten, Demokratiske republik Congo, Egypten, Gambia, Kenya, Liberia, Mauretaniens, Marokko, Namibia, Nigeria, Congo, Seyshellerne, Sydafrika og Togo.

⁷ Filippinerne, Australien, Brunei Darussalam, Cambodia, Fiji, Indonesien, Sydkorea, Laos, Malaysia, Marshall øerne, Myanmar, Palau, Papua New Guinea, Singapore, Solomon øerne, Thailand, Timor-Leste, Tonga, Tuvalu, Vanuatu og Vietnam.

⁸ Marshall øerne, Tyskland, Spanien, Holland, Singapore, Liberia, Ghana, USA, Sydkorea, Sverige, Storbritannien, Solomon øerne, Canada, Filippinerne, Kenya, Australien og Norge.

⁹ Angola, Gambia, Ghana, Kenya, Liberia, Namibia og Sierra Leone.

Grøn skibsfart på FN's klimakonference i Dubai – COP28

Skibsfarten er internationalt reguleret i IMO og ikke del af de officielle COP-forhandlinger. Men på trods af det er skibsfarten de seneste år blevet en vigtig del af dagsordenen på COP.

Det skyldes to forhold. For det første er skibsfarten en del af klimaudfordringen. Hvis skibsfarten var et land, ville den udlede drivhusgasser svarende til den 8. største udleder på niveau med Tyskland og Japan (Shipping emissions worldwide - statistics & facts | Statista). For det andet er skibsfarten også en del af løsningen, fordi den kan sætte gang i omstillingen i energisektoren ved at skabe efterspørgsel efter alternative brændstoffer. Det kræver en markant udbygning af vedvarende energi og investeringer i produktionen af alternative brændstoffer i særdeleshed gennem den såkaldte Power-to-X metode.

I lyset af IMO's reviderede klimastrategi fra juli 2023 fyldte grøn skibsfart en del på COP28, og hovedtemaet var implementering. Danmark var også med i flere konkrete initiativer, der skal bidrage til at realisere målet om en klimaneutral skibsfart i 2050.

Konkrete initiativer på COP28

Sammen med USA, Norge og Frankrig afholdt Danmark den 1. december 2023 højniveauarrangementet "Green Shipping Challenge: Leading the Global Energy Transition" (DMA, 2023). Ud over den danske statsminister, Mette Frederiksen, deltog USA's særlige klimaudsending John Kerry, Norges statsminister Jonas Gahr Støre og Mærsk CEO Vincent Clerc.

Her annoncerede statsministeren et dansk initiativ om at støtte den grønne omstilling af skibsfarten i udviklingslandene. Statsministeren annoncerede konkret en bevilling på 20 mio. kr. til implementeringen af IMO's klimastrategi i udviklingslande samt en bevilling på 5 mio. kr. til at undersøge potentialet for grønne korridorer i udviklingslande gennem Mærsk McKinney Møller Center for Zero Carbon Shipping (Erhvervsministeriet, 2023). Andre lande som Belgien, Tyskland, Norge og Korea fulgte trop med lignende bevillinger. Dette policy-initiativ byggede oven på Erhvervsministerens rundbord om grøn skibsfart under UNGA i New York i september 2023, hvor initiativet blev præsenteret i første omgang.

Desuden tilsluttede Danmark, Frankrig, Sydkorea og en række større rederier i forbindelse med COP28 sig en erklæring om at arbejde for en acceleration af den grønne omstilling af skibsfarten (Élysée, 2023). Med erklæringen forpligter rederierne sig bl.a. på at ville fastsætte en dato for, hvornår alle nybyggede skibe skal være i stand til at sejle på nul- eller næsten nulemissionsbrændstoffer. Regeringerne forpligter sig til at fremme lige konkurrencevilkår og regulering, der fremmer skibsfartens grønne omstilling. Samtidig vil regeringerne arbejde for at styrke udviklingslandenes muligheder for at indgå i den grønne omstilling gennem internationalt samarbejde.

Det danske initiativ om at styrke samarbejdet med udviklingslandene om den grønne omstilling af skibsfarten gennem implementering af IMO's klimastrategi førte til, at Green Shipping Challenge blev udvidet til også at omhandle udviklingslande. Herved bidrog Danmark aktivt til at sætte en dagsorden om betydningen af at samarbejde med udviklingslande om grøn skibsfart og det førte til, at 5 andre lande (Nederlandene, Norge, Tyskland, Storbritannien og Sydkorea) også annoncerede lignende bevillinger.

Global Biodiversitetsfond og støtte til Biodiversitetskonventionens sekretariat

I december 2022 indgik verdens lande en ny aftale om biodiversitet (UNEP, 2022) under FN's biodiversitetskonventionens 15. partsmøde (CBD COP15), som fandt sted i Montreal, Canada. Kunming-Montreal aftalen indeholder en vision, mission, fire overordnede mål samt 23 konkrete handlingsorienterede målsætninger, der frem mod 2030 skal stoppe det globale tab af biodiversitet, og frem mod 2050 sikre fremgang for natur og biodiversitet.

Den nye globale biodiversitetsfond vil kunne tilvejebringe projekter i udviklingslande, herunder f.eks. den globale målsætning om 30 pct. beskyttet land og hav, global målsætning om 30 pct. genopretning af ødelagte økosystemer, og global målsætning om, at alle arealer er under fysisk planlægning eller andre forvaltningsmæssige processer for at adressere ændret arealanvendelse på land og i havet. Fonden vil også kunne tilvejebringe projekter om integration af biodiversitet i alle sektorer, styrke arbejdet med at fjerne subsidier, styrke det globale arbejde med cirkulære økonomi. Danmark støtter fonden med 100 mio. DKK, som en del af udviklingssamarbejdet, og gennem bestyrelsesarbejde i den Globale Miljøfacilitet (GEF), som biodiversitetsfonden hører under.

Danmark støtter også FNs biodiversitetskonvention direkte med 14 mio. DKK i perioden 2023-2026. Det overordnede formål med bevillingen er gennem etablering af et projekt at støtte udviklingslande og oprindelige folk gennem et sæt aktiviteter, der vil understøtte opnåelsen af de nye globale naturmål. Fokus vil være på kapacitetsopbygning og læringsaktiviteter for forbedret implementering af de nye globale naturmål, særligt gennem vejledning om revision af de nationale biodiversitetsstrategier og handlingsplaner (NBSAP'er) og støtteværktøjer til implementering.

3.3 Drive tilpasnings- og modstandsdygtighedsinitiativer i kampen mod klimaforandringerne

Afrapportering på tilpasningsindsatser og klimabistand til tilpasning skal findes i baggrundsnotatet *Globale klimatilpasningsindsatser støttet gennem klimabistand og eksportfremme*. Herudover beskrives Danmarks indsatser inden for klimatilpasning under de globale klimaforhandlinger i COP28-afsnittet ovenfor.

3.4 Vende de globale finansieringsstrømme fra sort til grøn

Afrapportering på effekter af indsatser af finansiering og investeringer skal findes i de særskilte baggrundsnotater *Klimafinansiering* og *Finansiering af investeringer internationalt*, herunder redegørelse for den øgede danske klimabistand.

Se herudover ovenstående underafsnit til afsnit 3.1 om Danmarks arbejde i COP-forhandlingerne om Parisaftalens artikel 2.1c, som handler om at vende de globale finansieringsstrømme fra sort til grøn.

3.4 Samarbejde med erhvervet om grønne løsninger, der gør en forskel

Dansk samarbejde på COP28

Med den største danske virksomhedsdelegation nogensinde med mere end 30 danske virksomheder, erhvervsorganisationer, pensionselskaber, NGO'er og fagforeninger, var Danmark velrepræsenteret på COP28 i Dubai. I samarbejde med Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet, Dansk Industri og Udenrigsministeriet arrangerede State of Green den danske pavillon ved COP28. På den danske pavillon var State of Green og danske partnere værter for mere end 40 events om grønne danske løsninger i løbet af konferencens to uger.

Danida Green Business Partnerships

Det grønne og klimafokuserede program, Danida Green Business Partnerships (DGBP), som fremmer den grønne transition og privatsektor drevet inklusiv økonomisk vækst gennem innovative partnerskaber, gennemførte i 2023 anden årlige ansøgningsrunde. Lige som det foregående år var der stor søgning og mange kvalificerede ansøgninger fra danske såvel som internationale partnerskaber. I 2023 indstillede det eksterne ekspertpanel de bedste ansøgninger til godkendelse efter en kritisk screening og dialog med partnerskaberne. Samlet blev der godkendt 14 nye partnerskabsprojekter særligt inden for grøn teknologi/landbrug og cirkulær økonomi. Den samlede ramme i 2023 var på 100 mio. kr. Der var i alt syv danske partnere, som modtog støtte. De enkelte projekter forventes igangsat i løbet af 2024. En ny og udvidet ansøgningsrunde planlægges gennemført i 2024.

Strategi for energiområdet - Handlingsplanen for Økonomisk Diplomati

Eksportstrategier og -handlingsplaner

Med Handlingsplanen for Økonomisk Diplomati 2022-2023 (Regeringens Handlingsplan for Økonomisk Diplomati, 2022) blev der fastsat en ny fælles retning for Danmarks samlede eksport-, innovations- og investeringsfremme. Handlingsplanen har været styrende for implementeringen af internationale initiativer i en række sektorstrategier, SDG-handlingsplanen og eksport- og stimulipakkerne, som blev vedtaget af Folketinget i 2020-2021 (Energistyrelsen, 2023). Handlingsplanen indeholdte mere end 100 handlinger, der alle skal levere på et eller flere elementer i *den tredobbelte bundlinje*. Det drejer sig bl.a. om vækst og beskæftigelse i Danmark, bidrag til global bæredygtig omstilling, og styrkede arbejdstagerrettigheder og -vilkår globalt. Det betyder, at langt de fleste af de indsatser, der igangsættes ude på markederne med støtte fra

Udenrigsministeriets repræsentationer, sektorrådgivere og den brede økonomisk diplomatiske indsats, bidrager til en global bæredygtig omstilling. F.eks. er der fokus på at forbedre rammevilkårene for danske virksomheder og dansk eksport med grønne løsninger multilateralt såvel som bilateralt. Derudover er der iværksat en række konkrete projekter med dansk erhvervsliv, som har til formål at positionere danske løsninger ift. store havvindmølleprojekter, bæredygtig landbrugs- og fødevarerproduktion og spildevandsindsatser til gavn for dansk eksport og klimaet. Handlingsplanen indgår som et hovedspor blandt flere regeringens kommende Globaliseringsstrategi som lanceres i 2024.

Strategi for energiområdet

Som en del af Handlingsplanen for Økonomisk Diplomati har den tidligere regering planlagt en opdatering af Eksportstrategien for Energiområdet fra 2017 (Klima, - Energi og Forsyningsministeriet, 2017), som videreføres under den nuværende regering. Arbejdet og overvejelserne indgår som en del af arbejdet med Globaliseringsstrategien samt overvejelser om udarbejdelse af vækstplaner for udvalgte sektorer. Den samlede proces vil ske i tæt koordination og partnerskab med brancheorganisationer og virksomheder

I 2023 har eksportindsatsen været understøttet af myndighedssamarbejdet via Energistyrelsens Center for Global Rådgivning, i tæt samarbejde med udsendte og lokale medarbejdere i 24 lande. Dette har banet vejen for styrket myndighedsdialog og markedsmodning inden for prioritetssektorerne vind, fjernvarme, energieffektivitet, Power-to-X og biogas.

Danmark har indgået adskillige MoUs med relevante partnerlande inden for offshore vind, PtX og fjernvarme. Som eksempel indgik Danmark og Japan en samarbejdsaftale om Sustainable and affordable hydrogen, ammonia and derivatives supply chain – dvs. PtX. Japan vil have et stort behov for grøn brint og ammoniak, hvor Danmark vil kunne bidrage med eksport af viden teknologi inden for havvind i kombination med elektrolyse/PtX.

Handlingsplan for fødevarerklængens eksport

Handlingsplan for fødevarerklængens eksport blev lanceret den 9. september 2022 (Handlingsplan for fødevarerklængens eksport, 2022-2023) og udmønter fødevarerklængens bidrag til opfyldelse af den tredobbelte bundlinje og kapitlet om bæredygtige fødevarer og agritech fra handlingsplanen for økonomisk diplomati. Handlingsplanen blev udarbejdet i tæt partnerskab med erhvervet og fokuserer på at styrke fødevarerklængens eksport og bidrag til den grønne omstilling globalt. Hovedtematikkerne er 1) Øget eksport af fødevarer med vægt på danske virksomheders evne til at producere sikkert, ressourceeffektivt og bæredygtigt, 2) Eksport af teknologier og løsninger, som bidrager til den grønne omstilling globalt og 3) Øget eksport af økologi, biosolutions og plantebaserede fødevarer med nye typer af fødevarer positioneres med henblik på

at bidrage til den grønne omstilling. Implementeringen er foregået på tværs af myndigheder og i tæt partnerskab med erhvervet gennem bl.a. myndighedssamarbejde på markederne, handelspolitikken og målrettede eksportfremmeindsatser.

Styrket eksportindsats på vandområdet

Der er på globalt plan stor efterspørgsel efter rent drikke- og spildevand, bl.a. som følge af klimaforandringerne konsekvenser, øget befolkningstilvækst og urbanisering. Ifølge OECD forventes investeringerne på området at stige med 55 pct. frem mod 2050, og det globale finansieringsbehov til investeringer i vandinfrastruktur forventes at udgøre 6,7 billioner USD i 2030.

I 2023 blev der bygget videre på udmøntningen af Danmarks Eksportstrategi for Vand fra 2021, som er udarbejdet i tæt partnerskab med den danske vandbranche, hvor de sektorfokuseret vandindsatser, Water Technology Alliance (WTA), har været omdrejningspunkt for fortsat implementering af eksportstrategien i de vigtige markeder i hhv. USA, Spanien, Italien, Polen og Tyskland. Med sektorfokuseret i 'Eksportstrategi for Vand' arbejdes der på den tidligere regerings målsætning om en fordobling af dansk eksport af vandteknologi og -løsninger frem mod 2030, samt understøttelse af et ønske fra vandbranchen (Miljøstyrelsen, 2021). Arbejdet bidrager via en sektorspecifik rådgivning og salg af mere energieffektive løsninger til en mere energi- og klimateffektiv vandsektor i samarbejdslandene vha. dansk viden og styrkeposition inden for innovative og bæredygtige løsninger. De faglige sektoreksperter placeret i WTA'erne sikrer den løbende tekniske dialog med de lokale forsyninger for at forstå de lokale behov, så danske løsninger bedre kan positioneres. Med vandalliansens tekniske og kommercielle viden er der allerede skabt konkrete eksportmuligheder for danske virksomheder – og der forventes flere i 2024.

I de sidste par år har flere danske virksomheder fået adgang til at levere danske vandteknologier og løsninger til forsyningerne i de nævnte lande som følge af det tætte kommercielle myndighedssamarbejde.

Biodiversitetspartnerskab – fremme af virksomheders biodiversitetsindsatser i værdikæden

Miljøministeren har i forsommeren 2023 nedsat et biodiversitetspartnerskab, der har fokus på, hvordan man bedst kan fremme effektfulde frivillige biodiversitetsindsatser i virksomheder.

Partnerskabet skal i forsommeren 2024 udkomme med konkrete anbefalinger til virksomheder, myndigheder og vidensinstitutioner om tiltag, der kan fremme virksomheders frivillige biodiversitetsindsatser.

Partnerskabet består af 22 medlemmer fra branche- og erhvervsorganisationer, fagforeninger, vidensinstitutioner, NGO'er og tænketanke, med afdelingschef i Miljømini-

steriet som forperson. Partnerskabet sekretariatsbetjenes af et tværministerielt sekretariat under ledelse af Miljøministeriet, med deltagelse af Udenrigsministeriet og Erhvervsstyrelsen.

Partnerskabet har afholdt tre møder i 2. halvdel af 2023.

4 Kilder

Bundesministerium für Wohnen, Stadtentwicklung und Bauwesen (2023). Gesetz für die Wärmeplanung und zur Dekarbonisierung der Wärmenetze.

<https://www.bmwsb.bund.de/SharedDocs/gesetzgebungsverfahren/Webs/BMWSB/DE/kommunale-waermeplanung.html>

CET (2023). China Energy Transformation Outlook.

<https://www.cet.energy/2022/11/12/china-energy-transformation-outlook-2023-special-report-for-cop27/>

Climate Action Tracker (2023). Climate Action Tracker. <https://climateaction-tracker.org/>

Coalition of Finance Ministers for Climate Action (2023). Strengthening the Role of Ministries of Finance in Driving Climate Action. A Framework and Guide for Ministers and Ministries of Finance. <https://www.financeministersforclimate.org/sites/cape/files/inline-files/Strengthening%20the%20role%20of%20Ministries%20of%20Finance%20in%20driving%20action%20FULL%20REPORT.pdf>

Danish Maritime Authority (2023). <https://dma.dk/news/2023/december/cop28-denmark-engages-in-multiple-initiatives-towards-achieving-carbon-neutral-shipping-by-2050>

Danmarks Statistik (2023). Klima. <https://www.dst.dk/da/Statistik/temaer/klima>

Élysée (2023). Joint private and public Commitments in favour of the decarbonisation of maritime transport. <https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2023/12/01/engagements-des-acteurs-publics-et-privés-pour-la-decarbonation-du-transport-maritime>

Energy Monitor (2022). Net-zero shipping: where there's a will. <https://www.energy-monitor.ai/sectors/transport/net-zero-shipping-where-theres-a-will/?cf-view>

Erhvervsministeriet (2023). Danmark og USA indgår partnerskab om grøn skibsfart med Mærsk McKinney Møller Center. <https://em.dk/aktuelt/nyheder/2023/dec/danmark-og-usa-indgaar-partnerskab-om-groen-skibsfart-med-maersk-mckinney-moeller-center>

Environmental Performance Index, 2022. <https://epi.yale.edu/epi-results/2022/component/epi>

European Union (2023). Regulation on Deforestation-free products. https://environment.ec.europa.eu/topics/forests/deforestation/regulation-deforestation-free-products_en

EU-Rådet (2023). Rådet (miljø), 16. oktober 2023. <https://www.consilium.europa.eu/da/meetings/env/2023/10/16/>

Handlingsplan for fødevarerklængens eksport 2022-2023 (2022). https://fvm.dk/file-admin/user_upload/FVM.dk/Dokumenter/Landbrug/vaekst/FLFM_Handlingsplan_WEB.pdf

IEA (2023). World Energy Outlook 2023. <https://www.iea.org/reports/world-energy-outlook-2023>

IMO (2023). 2023 IMO STRATEGY ON REDUCTION OF GHG EMISSIONS FROM SHIPS. <https://www.wcdn.imo.org/localresources/en/OurWork/Environment/Documents/annex/MEPC%2080/Annex%2015.pdf>

IPCC (2023). Sixth Assessment Report: Climate Change 2023. <https://www.ipcc.ch/report/sixth-assessment-report-cycle/>

JETP Indonesia, 2023. JETP Comprehensive Investment and Policy Plan. <https://jetp-id.org/cipp>

KEFM (2020). Aftale mellem regeringen (Socialdemokratiet), Venstre, Dansk Folkeparti, Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti og Det Konservative Folkeparti om fremtiden for olie- og gasindvinding i Nordsøen af 3. december 2020. [https://kefm.dk/Media/0/3/Nords%C3%B8aftale%20\(2\).pdf](https://kefm.dk/Media/0/3/Nords%C3%B8aftale%20(2).pdf)

KEFM (2022). Klimaprogram 2022. <https://kefm.dk/Media/637995217763659018/Klimaprogram%202022.pdf>

KEFM (2023a). Klimaprogram 2023. <https://kefm.dk/Media/638315764817167867/Klimaprogram%202023.pdf>

KEFM (2023b). Dansk hjælp til genopbygning af Ukraines energisystemer. <https://kefm.dk/aktuelt/nyheder/2023/nov/dansk-hjaelp-til-genopbygning-af-ukraines-energisystemer->

Klimaloven (2020). Bekendtgørelse af lov om klima. <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2021/2580>

Lloyds List (2023). 01 The IMO power brokers: China, Brazil, US, UK, Marshall Islands, Germany and Denmark. <https://www.lloydslist.com/LL1147380/01-The-IMO-power-brokers-China-Brazil-US-UK-Marshall-Islands-Germany-and-Denmark>

Miljøstyrelsen (2021). Eksportstrategi for vand. https://edit.mst.dk/media/fpsbg-frq/eksportstrategivand_2020-10-28-final-a.pdf

ODI (2023). A Fair Share of Climate Finance. <https://odi.org/en/about/our-work/a-fair-share-of-climate-finance/>

Regeringen (2020). En Grøn og Bæredygtig Verden. <file:///C:/Users/b281050/Downloads/regeringens-langsigtede-strategi-for-global-klimaindsats-en-groen-og-baere-dygtig-verdena.pdf>

Regeringens Handlingsplan for Økonomisk Diplomati 2022-23 (2022). <https://www.regeringen.dk/media/111109/regeringens-handlingsplan-for-oekonomisk-diplomati-2022-20223.pdf>

The Presidency Republic of South Africa (2023). Just Energy Transition Implementation Plan 2023–2027. <https://www.stateofthenation.gov.za/assets/downloads/JET%20Implementation%20Plan%202023-2027.pdf>

Udenrigsministeriet (2021). Fælles om Verden. file:///C:/Users/b281050/Downloads/Udviklingsstrategi_faelles_om_verden_2021.pdf

Udenrigsministeriet (2023). First physical meeting in the strengthened energy partnership between Denmark and Ukraine. <https://ukraine.um.dk/en/news/first-physical-meeting-in-the-strengthened-energy-partnership-between-denmark-and-ukraine>

UNEP (2022). Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework. <https://www.cbd.int/doc/decisions/cop-15/cop-15-dec-04-en.pdf>

UNEP (2023). Emissions Gap Report 2023: The Closing Window. <https://www.unep.org/resources/emissions-gap-report-2023>

UNFCCC (2022). NDC Synthesis Report. <https://unfccc.int/documents/619180>

UNFCCC (2023a). NDC Synthesis Report. <https://unfccc.int/ndc-synthesis-report-2023>

UNFCCC (2023b). Sharm el-Sheikh mitigation ambition and implementation work programme. https://unfccc.int/sites/default/files/resource/sb2023_08.pdf

UNFCCC (2023c). Global goal on adaptation. <https://unfccc.int/topics/adaptation-and-resilience/workstreams/gga>

5 Bilag

Bilag 1: Oversigt over erklæringer og initiativer som Danmark har tilsluttet sig eller taget initiativ til ifbm. COP28

Nedenfor fremgår en oversigt over erklæringer, initiativer og større udmeldinger, som Danmark har tilsluttet sig eller taget initiativ til forud for eller under COP28.

Danmark er derudover blevet inviteret til at tilslutte sig en række andre initiativer og erklæringer op til eller under COP28, som det ikke har været muligt at tage stilling til dansk tilslutning til, i lyset af folketingsvalg. Disse fremgår ikke af nedenstående oversigt.

Erklæring	Afsender	Indhold	Ansvarlig myndighed
Support Implementation of the IMO GHG Strategy in developing countries, in particular LDCs and SIDs.	Danmark	Formålet er at accelerere en grøn omstilling af skibs-farten, der tager hensyn til og invol-verer udviklingslan-dene. Det danske initiativ er en del af det amerikansk-nor-ske initiativ Green Ship-ping Challenge. Der er tale om et nyt tværgående po-licy initiativ med fokus på samarbejde med udviklingslandene.	EM/SFS
Private and Public Com-mitments in favour of the decarbonisation of mari-time transport	Danmark, Syd-korea og Frank-rig.	Formålet er at accelerere den grønne omstilling af skibsfarten gennem et commitment fra erhvervet om at arbejde for de øvre IMO-målsætninger samt nybygning af grønne skibe, og commitment fra rege-ringer om at arbejde for rammevilkår for grøn om-stilling af skibsfarten, her-under forskning, brænd-stofsproduktion og inter-nationalt samarbejde med udviklingslandene	EM/SFS

Erklæring	Afsender	Indhold	Ansvarlig myndighed
U.S. – Denmark Joint Statement – Facilitating Green Shipping Corridors Worldwide	Danmark, U.S. State Department/Department of Energy og Mærsk McKinney Møller Center for Zero Carbon Shipping	Formålet er at bidrage til at styrke udviklingslandenes muligheder for at indgå i den grønne omstilling af skibsfarten. Konkret gennemføres projektet i samarbejde med USA og udføres af Mærsk McKinney Møller Center for Zero Carbon Shipping.	EM/SFS
Global Renewables and Energy Efficiency Pledge	UAE	2030-mål for VE (tredobling af den globale kapacitet) og EE (fordobling af de årlige forbedringer) samt understøttende tiltag.	KEFM
Agriculture Breakthrough Priority International Actions 2024	Agriculture Breakthrough	Dansk deltagelse i udvalgte initiativer om bl.a. forskning i metanreducerende foder, udbredelse af plantebaserede fødevarer, udvikling af indikatorer for madspild og fødevaretab, handel med landbrugsteknologi mv.	FVM
Emirates Declaration on Sustainable Agriculture, Resilient Foodsystems and Climate Action	UAE	Erklæringen tager udgangspunkt i sammenhængen mellem landbrug, fødevarer og klima og dermed behovet for mere klimavenlige fødevarer for at kunne opfylde klimamålene i Parisaftalen.	FVM

Erklæring	Afsender	Indhold	Ansvarlig myndighed
COP28 Climate, Relief, Recovery and Peace Declaration	UAE	Erklæringen sætter fokus på lande ramt af klimakrise, skrøbelighed og konflikt, med store humanitære behov og ustabilitet. Der er tale om en frivillig, politisk erklæring, der skal samle støtte til styrket klimahandling fra klima-, humanitære, udviklings- og fredsopbygningsaktører. Erklæringen støtter tidlige indsatser før klimakriser eskalere.	UM
COP28 Declaration on Climate and Health	UAE, COP28-formandskabet	Erklæringen understreger sammenhængen mellem klima og sundhed, herunder bæredygtighed i sundhedsvæsenet og håndtering af klimaforandringskonsekvenser for folkesundheden. Erklæringen opfordrer til politisk lederskab og fremdrift på området.	ISM
Global Cooling Pledge			UM
Joint Statement on the Accelerated Partnership for Renewables in Africa (APRA)			UM
Ministerial Statement on the Accelerated Partnership for Renewables in Africa (APRA)			UM
COP28 BOGA Statement		Opfordrer bl.a. lande til at udfase deres olie- og gasproduktion i tråd med Paris aftalens globale temperaturmål og at BOGA-medlemmerne vil arbejde for et ambitiøst slutresultat på COP28 der inkluderer en retfærdig omstilling væk fra fossile brændsler.	KEFM

Erklæring	Afsender	Indhold	Ansvarlig myndighed
Joint Statement on Fossil Fuel Subsidies		Formålet er at styrke fokus på fossile subsidier internationalt. Landene vil bl.a. offentliggøre overblik over deres fossile subsidier samt samarbejde om en mere fyldestgørende international metodologi for fossile subsidier. De første resultater forventes præsenteret i forbindelse med COP29. Landene har forpligtet sig til efterfølgende at udarbejde nationale strategier for udfasning af fossile subsidier.	SKM/KEFM
Coalition for High Ambition Multi-level Partnerships (CHAMP) for Climate Action	UAE	Styrke det nationale klimasamarbejde mellem stater og decentrale myndigheder	KEFM
Declaration on the common agenda for education and climate change at COP28	UNESCO	Styrke investering i forebyggelse og tilpasning ift klimaforandringer i og gennem uddannelse	UM
Gender-Responsive Just Transition & Climate Action Partnership	UAE	Indikere fælles ambition om at accelerere handling på området	UM

Bilag 2: Oversigt over opfølgning på erklæringer og initiativer, som Danmark tiltrådte ifbm. COP27

Nedenfor fremgår en oversigt over erklæringer, initiativer og større udmeldinger, som Danmark har tilsluttet sig eller taget initiativ til i forbindelse med COP27. Oversigten indeholder overblik over initiativland, indhold og ansvarlig myndighed. Herudover fremgår status på dansk opfølgning på initiativet/erklæringen siden COP27.

Erklæring	Afsender	Indhold	Ansvarlig myndighed
Global Offshore Wind Alliance (GOWA)	Danmark, GWEC, IRENA	Fremme havvind	KEFM

Erklæring	Afsender	Indhold	Ansvarlig myndighed
Fællesbrev vedr. Aktiv mobilitet på COP27	Danmark, Luxembourg, Sverige, Nederlandene, Belgien og Irland samt 23 interesseorganisationer fra hele verden	Opfordring til det egyptiske formandskab om at inkludere aktiv mobilitet i det officielle program til COP27	TRM
Zero-Emission Shipping Mission, lancering af program/projekter under titlen Blueprint for Future Ports	Zero-Emission Shipping Mission (v. co-leads DK, US, NO, Global Maritime Forum, Mærsk Mc-Kinney Møller Centre for Zero Carbon Shipping)	Etablere en platform for accelereret innovation i nulemissions brændstofinfrastruktur til skibsfarten, som den dansk co-ledede Zero Emission Shipping Mission har lanceret i september 2022. På COP27 lanceres et underprojekt 'green corridors hub'. I missionen indgår også en række andre lande, og derfor fortsætter det igangværende arbejde også under valget.	EM/SFS
Annoncering af nye støtter (siden COP26) til Declaration on Zero Emission Shipping by 2050. [Muligvis i regi af Green Shipping Challenge jf. nedenfor.]	DK, US, Marshall Islands	Opfordring fra landene til ambitiøs GHG-strategi i IMO i 2023. Aktivt outreach fra dansk side blev sat i bero grundet valg.	EM/UM/SFS
Green Shipping Challenge [Inkluderer en række eksisterende initiativer, herunder Shipping Mission og 2050-erklæringen jf. ovf.]	US, NO	Commitments fra lande til nye initiativer mhp. grøn omstilling af skibsfarten. Fra dansk side er der kun meldt allerede planlagte initiativer på grønne korridorer ind.	EM/SFS
FACT Dialogue Joint Statement	UK	Afskovning og handel med landbrugsvarer. Der er tale om genbekræftelse af engagement inden for eksisterende ramme.	FVM/MIM
Ministerial Statement on the Importance of Fossil Fuel Subsidy Reform	Fossil Fuel Subsidy Reform (F-FFSR)	Opfordring til at udfase ineffektive subsidier til fossile brændsler på linje med Glasgow Climate Pact. Danmark er medlem af F-FFSR, men i erklæringen er der taget forbehold for, at den danske position afventer regeringsnedsættelsen efter valg.	KEFM

Erklæring	Afsender	Indhold	Ansvarlig myndighed
Team Europe Initiative on Climate Change Adaptation and Resilience launch	EU, DE, FR & DK	Fælles initiativ om styrket fælles EU-indsats inden for klimatilpasning og modstandsdygtighed i Afrika	UM
High Ambition Coalition-statement	High Ambition Coalition (inkl. DK)	Danmark har arbejdet aktivt i High Ambition Coalition for øgede globale klimaambitioner under COP27. Her blev lavet en erklæring for at holde fast i 1.5 graders-målet og at oprette en Loss and Damage fond.	KEFM, UM, FM, TRM, EM (Søfartsstyrelsen), DMI